BIJVOEGSEL

Schriftelijke antwoorden van de minister en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op vragen gesteld in de eerste termijn van de behandeling van **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2016 (34300-XV).**

Vragen van het lid Ulenbelt, dr. P. (SP)

Vraag:
Heeft de staatssecretaris met de kennis van nu spijt van de verhoging AOW-leeftijd? Wil zij de verhoging van de AOW leeftijd ongedaan maken?

Antwoord:
Nee. De verhoging van de AOW-leeftijd was nodig met het oog op de vergrijzing, ontgroening en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën die onder druk kwamen te staan. De AOW dient ook voor toekomstige generaties betaalbaar te blijven. Mensen leven langer en kunnen langer doorwerken.

Vraag:
Wil de staatssecretaris het geld dat overblijft door onderuitputting OBR inzetten voor verhoging OBR?

Antwoord:
Het ligt niet in de rede de OBR te verhogen. De OBR is immers een vangnetregeling op het niveau van het sociaal minimum. De OBR staat open voor alleenstaanden met een inkomen lager dan 200% van het WML. Voor gehuwden staat de OBR open indien het inkomen lager is dan 300% van het WML.

Vraag:
Wat gaat het kabinet er aan doen dat ouderdom niet gelijk komt te staan aan armoede?

Antwoord:
Door de aanhoudende lage rente bevinden pensioenfondsen zich financieel in een lastige situatie. Een aanhoudende lage rente vergroot het spanningsveld tussen premie, risico en ambitie.
Het is daarom van groot belang dat we het huidige stelsel geborgd hebben. Met de aanpassing van het financieel toetsingskader is er meer ruimte om externe schokken, zoals de dalende rente, geleidelijk te absorberen. Daar staat echter tegenover dat indexaties pas na een redelijk herstel worden toegekend zodat de indexatie van nu niet ten koste gaat van indexatie in de toekomst. Op deze manier is er sprake van een evenwichtig pakket voor de verschillende generaties.

Voorts is het van belang dat gemeenten in het kader van het beleid armoede- en schuldhulpverlening, aandacht blijven besteden aan de preventie van armoede en schulden, ook van ouderen. Voorts zet Nederland de middelen voor het Europees Fonds voor Meest Behoeftigen (EFMB), in totaal € 4,4 miljoen verspreid over zeven jaar, in om sociale uitsluiting onder kwetsbare ouderen met een laag besteedbaar inkomen tegen te gaan.

Het wetsvoorstel 'Wet vrijlating lijfrenteopbouw en inkomsten uit arbeid en bevordering vrijwillige voortzetting pensioenopbouw' regelt dat opgebouwd pensioen in de derde pijler, bij een beroep op bijstand, zijn bestemming als oudedagsvoorziening kan behouden. Hierdoor worden onder andere zelfstandigen na pensionering niet geconfronteerd met een grote inkomensterugval.

Vraag:
Gaat de regering zich houden aan het Kinderrechtenverdrag m.b.t. zelfstandig recht op sociale zekerheid voor kinderen?

Antwoord:
De stelling dat Nederland het enige land is dat niet heeft geratificeerd, is niet juist. Desalniettemin ben ik wel bereid te onderzoeken of in de vorm van bijvoorbeeld een 'interpreterende verklaring' een stapje kan worden gezet. Daarbij is het wel goed om te besgrijpen waarom

Nederland bij de inwerkingtreding van het VN-Kinderverdrag in 1995 een voorbehoud heeft gemaakt bij artikel 26, dat een zelfstandig recht op sociale zekerheid aan kinderen toekent. Het voorbehoud is destijds zorgvuldig gemaakt. Gezien de formulering van artikel 26 is het niet uitgesloten dat lidstaten aan een kind zelf sociale zekerheidsrechten moeten geven. In Nederland hebben kinderen geen zelfstandig recht op sociale zekerheid maar ontvangen kinderen sociale zekerheid zoals bijstand via hun ouders. Ook financiële ondersteuning van kinderen (zoals de kinderbijslag) loopt via de ouders. Het niveau van de sociale uitkering aan ouders is zo berekend dat die ook toereikend is voor de kosten van het onderhoud van hun kinderen.
In ons sociale zekerheidsstelsel is dit een principiële keuze. Om te voorkomen dat dit verdrag door Nederlandse rechters zo kan worden geïnterpreteerd dat ons land toch een zelfstandig sociale zekerheidsrecht aan kinderen zelf moet geven, heeft Nederland ruim twintig jaar geleden bij de ratificatie dit voorbehoud bij dit artikel gemaakt. Een onderzoek zou moeten uitwijzen of deze overwegingen nog steeds valide zijn.

Het voorbehoud bij artikel 26 betekent natuurlijk dat rechten van kinderen belangrijk zijn. Ik vind dat ieder kind zich moet kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen in de samenleving. Het mag dan niet uitmaken of je geboren wordt in een rijk of arm gezin. Elk jaar stelt het kabinet 100 miljoen euro beschikbaar voor armoedebestrijding. Het grootste deel daarvan, 90 miljoen euro, gaat naar gemeenten. Ik heb aan gemeenten gevraagd om bij de inzet van dit geld speciale aandacht te besteden aan kinderen. Ik ben heel blij dat gemeenten dat ook doen, bijvoorbeeld door het aanbieden van het kindpakket. Een op de acht gemeenten biedt het pakket inmiddels aan. Uit recent onderzoek blijkt dat de belangstelling onder gemeenten toeneemt en ook het aantal voorzieningen in het pakket toeneemt.

Vraag:
Wil de staatssecretaris ervoor zorgen dat alle gemeenten kinderen het recht op het kindpakket geven?

Antwoord:
- Het is van groot belang dat kinderen zich kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen in de samenleving.
- Ik ben dan ook blij met de inmiddels brede aandacht van gemeenten voor het kindpakket, zoals ook blijkt uit een recent onderzoek dat ik uw Kamer op 27 november jl. heb toegezonden.
- Ik vind het in dit verband van belang dat de invulling van het minimabeleid uiteindelijk een lokale bevoegd- en verantwoordelijkheid is.
- De Participatiewet biedt de gemeenten daartoe volop de mogelijkheden. Gemeenten werken daarbij vaak samen met maatschappelijke organisaties en fondsen zoals de stichting Leergeld, Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds.
- Ik zal de gemeenten daarom stimuleren bij het ontwikkelen van vormen van een kindpakket, het centraal voorschrijven past daar niet bij.
- Mijn inzet is om het uiteindelijke doel, dat kinderen mee kunnen doen in de samenleving, dichterbij te brengen.

Vraag:
Is de staatssecretaris bereid om de benodigde 60 miljoen voor de wsw vrij te maken?

Antwoord:
De heer Ulenbelt vraagt om extra geld, 60 miljoen euro, ten behoeve van deze Cao.

- De Cao is natuurlijk in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de sociale partners; het Rijk heeft daarin geen rol.
- Ik heb begrepen dat de onderhandelingen tussen gemeenten en de bonden nog lopen.
- Ik kan hier alleen nog aangeven dat er ruimte komt voor gemeenten, als straks het lage-inkomensvoordeel (LIV) wordt ingevoerd.

Vraag:
Bij aanpak schijnconstructies en discriminatie op de arbeidsmarkt is handhaven cruciaal. Als je de

handhavers niet handhaaft, hoe kun je dan handhaven?

Antwoord:
Voor de intensivering van de aanpak van schijnconstructies heeft de minister extra capaciteit beschikbaar gesteld (tot 35 inspecteurs).

Eind 2013 is een speciaal team opgericht bij de Inspectie SZW dat zich richt op de aanpak van schijnconstructies en de ondersteuning van cao-partijen bij cao-nalevingsonderzoeken.

De middelen daarvoor lopen door tot eind 2017. Tijdens de behandeling van de Wet aanpak schijnconstructies in de Tweede Kamer heeft de minister aangegeven dat de resultaten van het speciale team van de Inspectie SZW, en dus van de extra capaciteit, in de loop van 2017 geëvalueerd kunnen worden.

Per 1 mei is het inspectieteam Arbeidsdiscriminatie operationeel. Het team onderzoekt of een werkgever beleid voert ten aanzien van discriminatie. Bij afwezigheid van een dergelijk beleid wordt de werkgever gedwongen dit beleid alsnog op te stellen en zo nodig zal een boete worden opgelegd.

De activiteiten van dit team worden in 2016 voortgezet.

Vraag:
Wanneer komt de staatssecretaris met voorstellen voor de bestrijding van problematische schulden?

Antwoord:
Het kabinet geeft uitvoering aan zijn agenda maatregelen schuldenbeleid. De afgelopen periode zijn daarin belangrijke stappen gezet. De resultaten daarvan worden inmiddels zichtbaar. Zo zijn met ingang van 1 januari 2016 alle gerechtsdeurwaarders verplicht aangesloten op het beslagregister. Dit is een belangrijke verbetering als het gaat om de bescherming van de beslagvrije voet. Om een structurele verbetering te bereiken is ook vereenvoudiging van de regels rond de beslagvrije voet noodzakelijk. Deze regels zijn zo ingewikkeld geworden dat in de praktijk de beslagvrije voet regelmatig te laag wordt vastgesteld. Dat is niet wenselijk. Mensen moeten genoeg geld overhouden om in de (basale) kosten van hun levensonderhoud te kunnen voorzien, ook als er beslag is gelegd op hun loon of uitkering. Dit is geen eenvoudig traject, maar in nauwe samenwerking met partijen in het veld wordt ook hier voortgang geboekt. Medio dit jaar zijn de contouren van een nieuw, vereenvoudigd systeem om de beslagvrije voet te berekenen aan u gepresenteerd. Eind dit jaar zal ik een hoofdlijnennotitie over de vereenvoudiging van de beslagvrije voet aan uw Kamer zenden. De benodigde wetgeving zal in 2016 aan uw Kamer worden aangeboden. Ook ten aanzien van het breed wettelijk moratorium is wetgeving in voorbereiding. De (internet) consultatieronde is voorzien in het eerste kwartaal van 2016. Daarnaast is de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in juni van dit jaar van start gegaan. Het resultaat van de evaluatie, voorzien van een kabinetsreactie, zal uw Kamer voor 1 juli 2016 ontvangen.

Vraag:
Hoe maakt de minister de zorgopdracht in de grondwet tot bevordering van voldoende werkgelegenheid waar?

Antwoord:
Het economisch herstel is ingezet en ook de arbeidsmarkt trekt aan. Er is sprake van banengroei, het aantal uitzenduren stijgt en het aantal werkenden. Tegelijkertijd is de werkloosheid nog steeds te hoog. Het bestrijden van de werkloosheid blijft daarom de prioriteit van het Kabinet en daarmee geeft het Kabinet invulling aan de zorgopdracht in de grondwet.

Het Kabinet heeft veel in gang gezet. De Participatiewet, de banenafspraak en de Wet Werk en

Zekerheid zijn belangrijke hervormingen die bijdragen aan een beter werkende arbeidsmarkt. Daarnaast neemt het kabinet nieuwe initiatieven die het herstel op de arbeidsmarkt stimuleren en de kansen op werk vergroten. Er wordt 500 miljoen euro geïnvesteerd in het lage-inkomensvoordeel, waarmee het voor werkgevers aantrekkelijker wordt om werknemers die het minimumloon of net wat meer verdienen in dienst te nemen of te houden. De lastenverlichting uit het € 5 miljard pakket, verhoogt de koopkracht en draagt daarmee bij aan het herstel van de werkgelegenheid. Er komt 120 miljoen euro beschikbaar voor begeleiding voor van-werk-naar-werk en persoonlijke dienstverlening. Het kabinet neemt daarnaast concrete maatregelen om kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt, zoals jongeren en ouderen, te ondersteunen bij het vinden van werk.

Vraag:
Gaat de minister nog de sollicitatieplicht voor werklozen van 60 jaar en ouder laten vervallen?

Antwoord:
Ik ben geen voorstander van het afschaffen van de sollicitatieplicht voor mensen die ouder zijn dan 60 jaar. De situatie verschilt van persoon tot persoon. Veel ouderen weten prima een nieuwe baan te vinden. Tot en met oktober van dit jaar zijn ruim 57.000 50-plussers vanuit de WW aan de slag gegaan. Voor een deel van de oudere werklozen is het lastiger om een baan te vinden op de arbeidsmarkt. De mensen die moeilijk de weg op de arbeidsmarkt vinden, moeten we daarbij helpen, onder andere door sneller persoonlijke dienstverlening aan te bieden en netwerk- en sollicitatietrainingen te geven. Bij de invulling van de sollicitatieplicht bestaat overigens de mogelijkheid om rekening te houden met specifieke omstandigheden. Dit kan het geval zijn bij ouderen. Zo zal ploegendienst of zwaar lichamelijk werk voor ouderen vaker als niet passend worden beschouwd. Ik vraag UWV hiernaar specifiek te kijken bij de beoordeling van de sollicitatieplicht van werklozen van 60 jaar en ouder.

Daarnaast geldt er een vrijstelling van de sollicitatieplicht voor de persoon die op de eerste werkloosheidsdag de leeftijd heeft bereikt waarop hij binnen een jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereikt.
Ik wil in aanvulling daarop bezien in hoeverre het in de rede ligt om het verschil in de vrijstellingsregeling weg te nemen, tussen uitkeringsgerechtigden die al op de eerste werkloosheidsdag deze leeftijd hebben en degene die tijdens de uitkeringsduur deze leeftijd bereiken.

Vraag:
Wat gaat u doen om mensen die het financieel moeilijk hebben tegemoet te komen?

Antwoord:
Het kabinet streeft ieder jaar naar een evenwichtig koopkrachtbeeld. Sinds het uitbreken van de crisis heeft het kabinet maatregelen getroffen om de begroting terug op orde te brengen en het sociaal stelsel betaalbaar en toegankelijk te houden. De afgelopen jaren is de koopkrachtontwikkeling van uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden achter gebleven bij die van werkenden. Dit is het gevolg van het beleid van het kabinet om werk lonender te maken. Het kabinet probeert daarbij de lasten zo evenwichtig mogelijk te verdelen. In het bijzonder alleenstaande ouders en paren met kinderen met lage inkomens zijn ontzien door maatregelen in de kindregelingen. Voor volgend jaar heeft het kabinet bijzondere aandacht gehad voor de koopkracht van gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden. Deze leek achter te blijven. Om dit te repareren gaat de bezuiniging op de huurtoeslag voor 2016 niet door, is de verhoging van de zorgtoeslag verlengd en gaat er volgend jaar geld naar de ouderenkorting en het kindgebondenbudget. Daarmee wordt juist ook aan de mensen die het financieel moeilijker hebben tegemoet gekomen. Het kabinet heeft aangegeven ervoor te willen zorgen dat er geen mensen zijn die door het ijs zakken . Het heeft daarom meer geld uitgetrokken voor de bestrijding van armoede. In 2013 was dit nog €20 miljoen. Voor 2014 was dit €80 miljoen en vanaf 2015 gaat het

om €100 miljoen structureel per jaar. Het overgrote deel van deze middelen gaat naar gemeenten.

Vraag:
Gaat de minister regelen dat in de situatie dat echtparen waarvan 1 van de echtgenoten wegens ziekte niet kan werken toch recht krijgen op kinderopvangtoeslag?

Antwoord:
Dit is niet aan de orde. De gezinnen waar de SP het over heeft vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Zij kunnen het beste maatwerk leveren in dit soort situaties. Maatwerk met ondersteuning via het budget van Sociaal Medische Indicatie (SMI). Jaarlijks hebben gemeenten hier een bedrag van 28 miljoen euro voor beschikbaar. Het vergt soms flexibiliteit en creativiteit om bepaalde gemeentelijke regelingen, waaronder het SMI-budget, en voorzieningen met elkaar te combineren. De minister weet uit diverse voorbeelden dat verschillende gemeenten hierin slagen. De minister zet de komende periode wel in op meer bekendheid van het SMI-instrument.

Vraag:
Wat gaat de minister doen met de voorstellen van de bonden om de ongewenste gevolgen van de nieuwe berekening van de daglonen op te lossen?

Antwoord:
- Zoals ik mijn brief van 12 oktober jl. aan de Kamer heb opgemerkt, noodzaakte de invoering van inkomens- in plaats van urenverrekening ertoe dat het Dagloonbesluit moest worden gewijzigd.
- Een terugkeer naar het oude Dagloonbesluit is dan ook niet mogelijk.

- Wel kan langs andere wijze de lagere dagloonberekening voor starters en flexwerkers worden gerepareerd. In mijn brief van 27 november heb ik deze optie nader beschreven. UWV acht deze optie uitvoerbaar (alhoewel nog geen formele uitvoeringstoets is uitgebracht) en deze past binnen de financiële kaders.

In mijn brief van afgelopen vrijdag heb ik aangegeven dat ik vanwege de volgende drie redenen het voorstel van de Stichting van de Arbeid niet overneem:

Ten eerste: het dagloon zal voor een groep werklozen lager zijn dan op grond van het huidige Dagloonbesluit. Voorts leidt het voorstel tot ongelijke behandeling, doordat twee werknemers met hetzelfde arbeidspatroon én dezelfde inkomsten een ander dagloon kunnen hebben, indien één van beiden tussentijds van dienstbetrekking is gewisseld en de ander niet.

Ten tweede: hoewel het UWV dus nog geen formele uitvoeringstoets heeft uitgebracht, acht het UWV het voorstel van de Stichting van de Arbeid niet uitvoerbaar.

Ten derde: het voorstel van de Stichting van de Arbeid brengt hogere financiële lasten met zich mee dan de door mij gekozen oplossing en dan de onbedoelde besparing als gevolg van de dagloonwijziging per 1 juli 2015. Het voorstel past daarom niet binnen de bestaande budgettaire kaders.

Vragen van het lid Karabulut, drs. S. (SP)

Vraag:
Waar staat de minister van SZW ten aanzien van de bezuinigingspolitiek?

Antwoord:
Er zijn geen bezuinigingen op het integratieartikel voorzien.

Vraag:
Hoe gaat de minister er voor zorgen dat arbeidsmarktdiscriminatie wordt aangepakt (1)? Is de minister bereid bedrijven te verplichten in jaarverslagen diversiteitsbeleid op te nemen (2)?

Antwoord:
Antwoord op vraag 1

Om arbeidsmarktdiscriminatie concreet aan te pakken heb ik u in mei 2014 het actieplan arbeidsmarktdiscriminatie gepresenteerd. Dit actieplan omvat 42 acties om discriminatie op de arbeidsmarkt te bestrijden en is gericht op het bewerkstelligen van een open en eerlijke arbeidsmarkt. Met dit actieplan staat een gezamenlijke aanpak om discriminatie op de arbeidsmarkt te bestrijden en te voorkomen voorop. Acties die niet alleen door de overheid worden genomen, maar ook door werkgevers(organisaties) en werknemersorganisaties, gemeenten, politie en onderwijsinstellingen.
Op 1 september jongstleden heb ik u geïnformeerd over de voortgang van dit actieplan. De uitvoering van alle 42 maatregelen van het actieplan is in volle gang. Enkele voorbeelden van de 42 acties uit het actieplan zijn:

- Het beëindigen van contracten met bedrijven die onherroepelijk strafrechtelijk zijn veroordeeld voor discriminatie.
- De start van een meerjarige brede landelijke anti-discriminatie voorlichtingscampagne op 2 september 2015.
- De lancering op 2 juli jongstleden van een door de Stichting van de Arbeid ontwikkelde diversiteitscharter.

Het enkel toezien op de uitvoering van deze maatregelen is echter niet voldoende. Het tegengaan en voorkomen van arbeidsmarktdiscriminatie vergt namelijk een continue aandacht én inspanning. Om die reden zijn er in 2015 nog zes aanvullende acties aan het plan toegevoegd, waardoor het actieplan thans 48 acties omvat.

1. De vorming van een Team Arbeidsdiscriminatie bij de Inspectie SZW
2. Aandacht binnen het ESF-programma voor de thema's gelijke kansen, gelijke behandeling man/vrouw en non-discriminatie
3. Het opstellen van een databank ten behoeve van gemeenten en maatschappelijke organisaties betreffende kennis over effectieve elementen bij de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie en jeugdwerkloosheid onder migrantenjongeren.
4. Het doen van nieuw onderzoek naar cao-afspraken over diversiteit.
5. Het starten van een verkenning naar de mogelijkheden om discriminatie o.g.v. leeftijd verder aan te pakken.
6. Maatregelen ten behoeve van de arbeidsmarktpositie van migrantenjongeren.

Het blijft zaak om de 48 maatregelen die het actieplan nu telt te continueren en te monitoren, zodat de aandacht voor dit onderwerp aanwezig blijft. Waar nodig zullen ook in de toekomst aanvullende maatregelen (moeten) worden genomen. Ik zal u daarom, zoals ook toegezegd in de voortgangsrapportage, volgend jaar over de verdere voortgang van het actieplan arbeidsmarktdiscriminatie - en eventuele nieuwe maatregelen - informeren.

Antwoord vraag 2

Oktober 2014 is een nieuwe EC richtlijn Disclosure of Non- financial and Diversity Information – aangenomen. Deze richtlijn verplicht grotere bedrijven om in het jaarverslag te rapporteren over het diversiteitsbeleid voor het bestuur en de raad van commissarissen. Als zij geen beleid op dit punt hebben, moeten zij in het jaarverslag uitleggen waarom dat het geval is.
De richtlijn treft naar verwachting ca. 6.000 bedrijven in Europa. De richtlijn moet op 6 december 2016 in nationale regelgeving zijn omgezet. Ik ben er niet voor om naast de implementatie van deze richtlijn, nu verdere wettelijke maatregelen te treffen. Dit neemt niet weg dat ik bedrijven aanmoedig om vrijwillig te rapporteren over het gevoerde diversiteitsbeleid.
Vooroordelen spelen een grote rol bij het uitsluiten van groepen op de arbeidsmarkt. Vooroordelen verander je niet met dwang. Bedrijven zullen deze uitdaging zelf aan moeten gaan. Het gaat immers meer om de cultuur van de organisatie die openstaat voor diversiteit.
De sociale partners hebben naar aanleiding van het SER advies 'discriminatie werk niet' op 2 juli het diversiteitcharter gepresenteerd waarbij organisaties zich committeren aan eigen doelstellingen bij het nastreven van diversiteit in het personeelsbestand. Om een cultuur van inclusief werkgeverschap te creëren is commitment van het management essentieel.
Tijdens deze bijeenkomst op 2 juli hebben de eerste 22 organisaties het charter ondertekend. Vorige week hebben nog eens 21 nieuwe werkgevers het diversiteitscharter ondertekend. Daarmee telt het diversiteitscharter binnen vijf maanden al ruim 40 organisaties, zowel publiek als privaat, die actief werk maken van diversiteitsbeleid binnen de eigen organisatie. Inmiddels heeft daarmee ruim de helft van de werkgevers in de sector Rijk het Charter ondertekend.

Vraag:
Welke plannen heeft de minister om radicalisering tegen te gaan? Komt hij voor het debat volgende week met nader uitgewerkte plannen?

Antwoord:
De plannen van het kabinet zijn vastgelegd in het Actieprogramma 'integrale aanpak jihadisme', dat door de ministers van V&J en SZW aan de Tweede Kamer is aangeboden. Dit programma bundelt de beleidsinzet gericht op het bestrijden van de harde kern van jihadisten en het tegengaan van de verspreiding van het gewelddadige gedachtegoed. In het programma zijn ook de preventieve maatregelen ter voorkoming van radicalisering zijn opgenomen. Het Actieprogramma is inmiddels in volle uitvoering. Elk kwartaal wordt er een voortgangsrapportage gestuurd naar de Tweede Kamer met de meest recente stand van zaken rondom het uitvoeren van alle maatregelen.

Vraag:
Is de minister bereid om te komen tot een socialere samenleving in de wijk en in het onderwijs?

Antwoord:
Dit kabinet acht het van groot belang dat er sociale verbinding is tussen groepen in wijken en op scholen. In een wijk waar mensen met elkaar in contact staan, waar er ruimte en respect is voor verschillende levenswijzen, kan iedereen zich thuis voelen en ontstaat een klimaat waarbinnen mensen zich kunnen ontplooien. Met betrekking tot de scholen investeert dit kabinet in kwalitatief hoogstaand onderwijs, aangepast op de specifieke behoeften van leerlingen. Het burgerschapsonderwijs draagt eraan bij dat leerlingen kennis opdoen van de kernwaarden als fundament van onze samenleving. De Week van Respect die in november plaats vond en die vanuit mijn departement is ondersteund, is een initiatief gericht op het uitdragen van de boodschap van een respect voor elkaar en bereikt vele schoolleerlingen. Gemeenten investeren in de stedelijke vernieuwing van wijken waarbij leefbaarheid en gemengd bouwen uitgangspunten zijn.

Vraag:
Hoe gaat de minister haat en racisme op social media bestrijden? Wat zijn de uitkomsten van gesprekken met Facebook en Twitter?

Antwoord:

De aanpak van racisme op social media vraagt zowel om een preventieve aanpak als een aanpak gericht op verwijdering van content, en waar opportuun, een strafrechtelijke vervolg.

In het verlengde van de bijeenkomst met Twitter, Facebook en Youtube zijn afspraken gemaakt met het meldpunt internetdiscriminatie MiND om de procedure om een melding te doen bij de sociale media bedrijven te verbeteren. Bij diezelfde bijeenkomst is er gesproken over preventie. Twitter, Facebook en Youtube ondersteunen maatschappelijke organisaties in diverse Europese landen die zich met het preventief tegengaan van discriminatie bezighouden (tegengeluid). Afgesproken is dat gezamenlijk gekeken wordt met wie ze nu in Nederland samenwerken en hoe dit verder uitgebreid kan worden.

Naast een nationale aanpak, zet Nederland zich ook in voor versterking van Europese samenwerking op dit terrein. Hierover is gesproken tijdens het door de Europese Commissie georganiseerde colloquium inzake bestrijding van moslimdiscriminatie, antisemitisme en andere vormen van intolerantie van 1- 2 oktober jl en zal ook tijdens de Justitie en Binnenlandse Zaken Raad van 3-4 december op de agenda staan.

Vraag:
Wat gaat de minister er aan doen dat mensen die een participatieverklaring moeten ondertekenen ook de taal leren?

Antwoord:
De mensen die een participatieverklaring moeten ondertekenen zijn inburgeringsplichtig en zijn dus verplicht de taal te leren. De participatieverklaring wordt een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen. Naast kennis van de Nederlandse maatschappij en oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt staat in het inburgeringsexamen ook de beheersing van de Nederlandse taal centraal. Inburgeraars zijn zelf verantwoordelijk voor de voorbereiding op het inburgeringsexamen en moeten hiervoor Nederlandse taalles volgen. Op het AZC kunnen vergunninghouders wel deelnemen aan de voorinburgering. Nederlandse taalles is onderdeel van dit traject.

Vraag:
Is de minister bereid te stoppen met afspraken maken over religie met o.a. de Turkse regering en de Turks religieuze organisaties. Waarom neemt hij premier Erdogan hierin als uitgangspunt?

Antwoord:
Dit kabinet staat voor de vrijheid van ieder individu om zijn of haar eigen leven vorm te geven. Er zijn daarom geen afspraken met Turkije en Marokko over de integratie van Nederlandse met een Turkse of Marokkaanse achtergrond en die komen er ook niet.

Zoals ik eerder heb aangegeven in Kamervragen die voor het zomerreces door mevrouw Karabulut en de heer Potters zijn gesteld, was ik van plan te verkennen wat de mogelijkheden zijn om Turkse imams die niet inburgeringsplichtig zijn, toch beter voorbereid naar Nederland te laten komen. Deze voorbereidingen zijn gestaakt naar aanleiding van de op dit terrein ingediende en aangenomen motie.

Wel is er met name met Marokko wederzijdse belangstelling om de onderlinge samenwerking uit te bouwen op terreinen van gezamenlijk belang, zoals de aanpak radicalisering. Ik kijk graag naar welke voor Nederland bruikbare elementen in deze aanpak zitten, zoals we dat ook bij andere landen doen. Uiteraard moeten deze elementen wel bij de Nederlandse situatie aansluiten. Nederland onderhoudt overigens al goede betrekkingen met Marokko op het terrein van terrorismebestrijding; denk ondermeer aan het Global Counterterrorism Forum (GCTF).

Daarnaast ben én blijf ik in gesprek met Turkse organisaties in Nederland, religieus of niet. Dit vind ik belangrijk als er spanningen optreden die om aandacht en afstemming vragen maar ook vanwege de zorgen en signalen die er zijn over jongeren die zich afkeren van de samenleving.

Vragen van het lid Mulder, drs. A. (VVD)

Vraag:
Kabinet moet aan de slag met motie Roemer/Zijlstra. Graag horen wij hoe deze motie wordt uitgevoerd.

Antwoord:
Met de brief over de voortgang loondoorbetaling, die ik uw Kamer d.d. 27-11-2015 heb toegezonden, heb ik uitvoering gegeven aan de motie de Motie Roemer/Zijlstra.

Vraag:
Op welke manieren wil de minister meer maatwerk in de CAO mogelijk te maken?

Antwoord:
De sociale partners gaan over de totstandkoming én de inhoud van cao’s, niet het kabinet. Zij gaan over de arbeidsvoorwaarden: de overheid is daarbij geen partij. De Wet op de cao biedt – samen met de Wet Avv, en met andere regelgeving zoals de Wet werk en zekerheid – slechts de kaders waarbinnen sociale partners op basis van onderhandelingsvrijheid en contractvrijheid hun verantwoordelijkheid kunnen uitoefenen voor de collectieve arbeidsvoorwaardenvorming. De rol van het kabinet is daaraan randvoorwaardelijk. De roep om maatwerk en hervorming klinkt breed, maar moet in elke afzonderlijke sector opnieuw ingevuld worden. De cao biedt ruimte, maar partijen moeten durven daarvan gebruik te maken. Bovendien is de problematiek voor elke sector weer anders. En de vaak gewenste vernieuwingsslag blijkt een lastige opgave vanwege de huidige omstandigheden, de veranderingen op de arbeidsmarkt, de stand van de economie, nieuwe wetgeving en vaak ook het ontbreken van een gezamenlijke toekomstvisie van cao-partners. Van het kabinet mag u verwachten dat wij er in overleg met de sociale partners op zullen blijven aandringen ook daadwerkelijk gebruik te maken van de ruimte die wet en cao bieden. En dat de sociale partners werk maken van de uitdagingen waar zij voor staan. Het kabinet is daarbij graag bereid sociale partners te ondersteunen bij het zoeken naar manieren waarop de cao kan worden ingezet voor verandering.

Vraag:
Wat gaat de minister doen aan bovenwettelijke aanvullingen in CAO's?

Antwoord:
Sociale partners zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van de afspraken die zij maken. Zolang er geen wettelijke beperkingen gelden, hebben zij de vrijheid bij onderhandelingen bovenwettelijke aanvullingen af te spreken. Die vrijheid wordt ook gewaarborgd door de internationale verdragen. Als zulke door cao-partijen overeengekomen bovenwettelijke aanvullingen de toets van het recht hebben doorstaan, worden deze afspraken algemeen verbindend verklaard. Ik sta achter de verantwoordelijkheidsverdeling binnen ons cao-stelsel. Wel ben ik zoals vermeld in de brief over loondoorbetaling bij ziekte die uw Kamer 27 november 2015 heeft ontvangen met sociale partners in gesprek over de bovenwettelijke aanvullingen. Uitgangspunt voor deze gesprekken is om bovenwettelijke aanvullingen bij loondoorbetaling bij ziekte terug te dringen, zoals afgesproken in het Najaarsoverleg 2004.

Vraag:
Cultuuromslag in cao's m.b.t. ouderen en werkgelegenheid: wil de minister aangeven of hij gaat interveniëren, en zo ja, hoe?

Antwoord:
Ik zal niet interveniëren in cao’s. Het kabinet heeft in de miljoenennota geschreven dat de afbouw

van bepaalde regelingen kán bijdragen aan het verbeteren van de positie van kwetsbare groepen. In specifieke sectoren kunnen bepaalde regelingen belemmerend werken. In de miljoenennota is het voorbeeld van de afbouw van ontziemaatregelen voor ouderen in de bouwsector genoemd. Het zijn echter de cao-partijen die het beste kunnen overzien wat verstandig is voor de bloei van hun sector. Zij weten wat er speelt en welke arbeidsvoorwaardelijke afspraken daarbij passen. Ik vind het dus niet verstandig dat ik mij daar mee bemoei. Bovendien doen internationale verdragen mij afstand houden. Sociale partners hebben immers vrijheid van onderhandelen. Met betrekking tot het onderwerp ouderen, hebben sociale partners verenigd in de Stichting van de Arbeid onderling afgesproken dat de arbeidsparticipatie van 55-plussers rond 2020 niet meer mag verschillen van de arbeidsparticipatie van 55-minners. Zij bevelen cao-partijen daarom aan om in het kader van arbeidskosten en productiviteit te bezien of generieke ontziemaatregelen, die geen feitelijke bijdrage leveren aan de participatie en inzetbaarheid van oudere werknemers, kunnen worden omgevormd tot individuele keuzebudgetten. Daardoor kan het verschil in arbeidskosten tussen oudere en jongere werknemers worden verkleind. Ik blijf de sociale partners hierop aanspreken.

Vraag:
Het is toch niet de bedoeling van de minister dat werkgevers door het nieuwe ontslagrecht minder makkelijk een vast contract aanbieden aan werknemers?

Antwoord:
Dat is inderdaad niet de bedoeling en ik trek die conclusie ook niet. Het komt inderdaad voor dat rechters verzoeken om ontbinding afwijzen. Dat is terecht als een dergelijk verzoek onvoldoende grond oplevert voor ontslag. De wet biedt bescherming tegen ongerechtvaardigd ontslag. Tegelijkertijd kan als daar een redelijke grond voor is, gewoon tot ontslag worden overgegaan. Als de werknemer 2 jaar of langer in dienst is geweest, is de werkgever een transitievergoeding verschuldigd die veel lager is dan de vergoeding die onder het oude ontslagrecht verschuldigd kon zijn. Het beschermen van werknemers tegen ongerechtvaardigd ontslag leidt tot stabiele arbeidsrelaties en de bereidheid van werkgevers en werknemers om over en weer in elkaar te investeren. Dat is zowel in het belang van werkgevers als van werknemers.

Verder geldt dat een hoger percentage van de zaken bij de rechter niet tot ontslag leidt, nog niet wil zeggen dat er minder werknemers worden ontslagen. Als voor partijen duidelijk is dat er een redelijke grond voor ontslag is en de werkgever niets te verwijten valt, zullen die ontslagen via wederzijds goedvinden worden gerealiseerd. Die zaken komen niet bij de rechter. Mij bereiken dan ook signalen dat partijen vaker onderling de arbeidsovereenkomst beëindigen. De wet biedt immers duidelijkheid over de daarbij te betalen transitievergoeding. Zaken die dan nog wel bij de rechter komen, bestaan dan verhoudingsgewijs vaker uit zaken waarin niet evident een redelijke grond voor ontslag aanwezig is of zaken waarin mogelijk ernstige verwijtbaarheid van de werkgever een rol speelt.

Ook is het nieuwe ontslagrecht eenduidiger geworden, waarbij de redelijke gronden expliciet in het BW, in één wetsysteem, zijn opgenomen. Dit draagt bij aan rechtszekerheid. Verder geldt dat de proceduretijd in mindering kan worden gebracht op de opzegtermijn en de afhandelingtermijnen van UWV zijn verkort. Net als de transitievergoeding, die veel lager is dan de vergoeding op grond van de kantonrechtersformule, draagt meer rechtszekerheid en een kortere ontslagprocedure bij aan een goedkoper ontslag. Dit draagt bij aan het bevorderen van het aangaan van contracten voor onbepaalde tijd.

Vraag:
Wat vindt de minister van kritiek op WWZ door werknemers mensen die zelf geen vaste contract willen en ontslagen worden? Wil de minister ook arbeidsrecht deskundigen (VAAN) betrekken bij een evaluatie WWZ?

Antwoord:
De wet regelt op welk moment elkaar opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd

overgaan in een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Het gaat hier om een algemene regeling die als doel heeft om aan werknemers bescherming te bieden, zodat zij niet onnodig en langdurig in onzekerheid verkeren. Het is aan de werkgever om te beslissen over het aanbieden van een volgend contract. Als daardoor een contract voor onbepaalde tijd ontstaat, kan dat op elk door de werknemer gewenst moment worden opgezegd. Er is dus geen aanleiding voor een werknemer om een volgend contract niet te willen aanvaarden vanwege het feit dat daardoor een contract voor onbepaalde tijd ontstaat. Voor de werkgever geldt dat een dergelijk contract, met tussenkomst van UWV of rechter, kan worden beëindigd als omstandigheden daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld als er onvoldoende werk is, of zonder tussenkomst van UWV of rechter, met wederzijds goedvinden.

In mijn brief van 27 november jl. over de opzet van de evaluatie van de Wwz heb ik aangegeven dat ik meerdere partijen betrek bij de monitoring en evaluatie van de Wwz, waaronder enkele experts uit de wetenschap. Daaronder bevinden zich ook arbeidsrechtdeskundigen, die tevens lid zijn van de VAAN.

Vraag:
Vindt de minister het rechtvaardig dat een werkgever een transitievergoeding moet betalen als hij zijn werknemer begeleid heeft naar ander werk?

Antwoord:
De transitievergoeding is bedoeld als compensatie voor ontslag en kan worden aangewend voor het vinden van ander werk. Wanneer de werkgever kosten maakt om de werknemer te begeleiden naar ander werk kunnen deze kosten – onder voorwaarden – in mindering worden gebracht op de transitievergoeding. Het kan voorkomen dat er dan nog een bedrag aan transitievergoeding resteert. Gezien het doel van de transitievergoeding vind ik dat te rechtvaardigen.

Vraag:
Vindt de minister het stimulerend voor alleenverdieners om vanuit de uitkering aan de slag te gaan tegen minimumloon?

Antwoord:
Alleenverdieners die vanuit een uitkering gaan werken tegen het minimumloon gaan er 3% op vooruit in 2016. In vergelijking met een alleenstaande die er 24% op vooruit gaat is dat een beperkte vooruitgang, maar in het verleden was het in sommige gevallen niet eens lonend om te gaan werken vanuit een uitkering. Dit kabinet heeft aan die situatie een einde gemaakt. Met het belastingplan verhogen we de arbeidskorting voor de lagere inkomens opnieuw flink. Daar komt bij dat het kabinet ook zijn verantwoordelijkheid neemt om de draagkracht van ouders met kinderen in de bijstand te ondersteunen zodat kinderen niet in armoede opgroeien. Daaraan is inherent dat de inkomensvooruitgang voor een gezin in de bijstand waarvan één persoon tegen het minimumloon gaat werken, beperkt is.

Vraag:
Wil de minister (nog een keer) kijken naar het stroomlijnen inkomensregelingen die elkaar soms tegenwerken?

Antwoord:
Het kabinet heeft de afgelopen tijd verschillende vereenvoudigingstrajecten in gang gezet. Voorbeelden op het terrein van SZW zijn bijvoorbeeld, de vereenvoudiging van de kindregelingen en het in gang zetten van directe financiering aan kinderopvanginstellingen. Een aantal verdergaande vereenvoudigingen zijn afgelopen jaren niet politiek haalbaar of niet uitvoerbaar gebleken, zoals bijvoorbeeld de invoering van de huishoudentoeslag. Ook in het recente traject in het kader van de Belastingherziening bleek weer dat vereenvoudigen minder eenvoudig is dan het

lijkt. Er is betrekkelijk weinig laaghangend fruit als we ook de inkomenseffecten binnen de perken willen houden. Het kabinet blijft zich inzetten voor vereenvoudiging, maar merkt wel op dat doelmatigheid en doeltreffendheid van de inkomensondersteuning, een zorgvuldige uitvoering en voldoende politiek draagvlak hierbij cruciaal zijn. De ervaring leert dat inkomensafhankelijke regelingen vaak aan eenvoud inboeten door een expliciete wens om meer maatwerk mogelijk te maken. Zoals eerder aangegeven ben ik, in aanvulling op reeds doorgevoerde vereenvoudigingen, gestart met een onderzoek naar harmonisering van het inkomensbegrippen en betaaldata.

Vraag:
Vindt de minister dat hij op koers ligt met zijn plannen ten aanzien van de dienstverlening van UWV? Hoe gaat hij om met alle voorbeelden van tekortschietende dienstverlening.

Antwoord:
In mijn brief over de Doorstart naar nieuw werk heb ik aangekondigd te investeren in de persoonlijke dienstverlening door UWV. De digitalisering bij UWV van de afgelopen jaren heeft het mogelijk gemaakt om te komen tot een efficiënte dienstverlening. Tegelijkertijd is het persoonlijk contact met de uitvoering en de mogelijkheden tot maatwerk voor WW-gerechtigden beperkter geworden. Daarmee is de menselijke maat uit het oog verloren. Daarom stel ik middelen aan UWV ter beschikking om gerichte persoonlijke dienstverlening in te zetten voor de mensen die het risico lopen om langdurig werkloos te worden. UWV werkt aan een dienstverleningsproces waarin de dienstverlening varieert in intensiteit, aangepast aan de persoonlijke behoeften en mogelijkheden voor deze werkzoekenden. Afhankelijk van deze behoeften kan deze bestaan uit bijvoorbeeld persoonlijke gesprekken, workshops, competentietests, netwerktrainingen en eventueel in combinatie met bij- of omscholing (scholingvouchers).

Vragen van het lid Nijkerken-de Haan, C.N.A. (VVD)

Vraag:
Wat gaat de minister doen aan de re-integratie van mensen in de WGA die niet duurzaam arbeidsongeschikt zijn?

Antwoord:
In mijn brief van 30 oktober jl. ben ik ingegaan op de re-integratiebegeleiding van WGA-gerechtigden door UWV. Beleid is dat elke WGA-gerechtigde met arbeidsmogelijkheden wordt overgedragen aan het Werkbedrijf voor re-integratiebegeleiding. Gegeven de recente taakstellingen op het programmabudget waaruit de inzet van re-integratieactiviteiten worden gefinancierd, moet UWV selectief zijn bij het inkopen van re-integratietrajecten. UWV kijkt daarvoor kritisch voor wie re-integratie het meest effectief is. Dit heeft tot gevolg dat sommige mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt nu niet in aanmerking komen voor actieve re-integratiebegeleiding. Bij deze groep ligt de focus op monitoring van ontwikkeling in de persoonlijke situatie.

Ik heb uw Kamer in recent overleg met de Vaste Kamercommissie voor SZW gemeld dat ik in maart met een plan van aanpak kom voor de herbeoordelingen en re-integratie van mensen in de WGA.

Vraag:
Private investeringen in re-integratie met prestatiecontracten zijn veelbelovend. Graag nader onderzoek naar de kansen van deze initiatieven.

Antwoord:
Samenwerking met private partijen zoals re-integratiebureaus en uitzendbureaus, kan positief werken voor het matchen van werkzoekenden en werkgevers. Ook voor de banenafspraak.

In de praktijk zijn daarvan goede voorbeelden, bijvoorbeeld Baanbrekend Drechtsteden.
Het is aan gemeenten, UWV en uitzendbureaus om op het niveau van de arbeidsmarktregio de samenwerking aan te gaan. Ik zet mij graag in om deze voorbeelden bij andere gemeenten onder de aandacht te brengen. Daarnaast ben ik een kennisprogramma gestart met als doel meer zicht te brengen op welke interventies het beste werken.

Vraag:
Is de minister bereid het model van werkbemiddeling over de grens zoals dat (door sociale dienst heuvelland) in Limburg in de praktijk wordt gebracht uitbouwen naar andere grensregio's uit te breiden?

Antwoord:
Ik onderken het belang van werkbemiddeling over de grens. Momenteel ligt er een initiatief voor een gezamenlijk sectorplan van de grensregio´s met België en Duitsland. Het doel van dit sectorplan is 800 mensen van werk naar werk of van werkloosheid naar werk te begeleiden over de grens. Ik acht het kansrijk dat dit initiatief wordt goedgekeurd. Het sectorplan heeft de steun van alle zeven grensprovincies (waaronder Provincie Limburg), vakbonden, werkgeversorganisaties, VNG en UWV. De intentie is zoveel mogelijk gebruik te maken van effectieve bestaande initiatieven van gemeenten/arbeidsmarktregio´s om deelnemers over de grens te begeleiden en scholing te bieden. De aanpak en ervaringen die er zijn zullen worden benut.

Met dit brede plan over de grensstreek in heel Nederland, wordt beoogd (tijdelijk) gebruik te maken van kansen aan de andere kant van de grens en wordt concreet werk gemaakt van het bemiddelen en begeleiden van werkzoekenden over de grens.

Vragen van het lid Heerma, P.E. (CDA)

Vraag:
Wat vindt de minister van het aanbod van de provincie Overijssel om mee te doen aan pilots mbt regie en "van werk naar werk"-infrastructuur?

Antwoord:
De SER heeft geadviseerd om pilots in te voeren om daarmee ervaring op te doen met de samenwerking tussen sectoren en regionale organisaties. Ik heb dat idee omarmd. In de komende periode werk ik met sociale partners de criteria uit voor de pilots. Daarbij gaat het om bepalen van de doelgroepen, de financiering, de activiteiten die worden ondernomen, de vormgeving van de samenwerking tussen betrokken organisatie, en de beoogde resultaten, en tot slot de wijze waarop we deze gaan evalueren. Ik verwelkom de interesse vanuit een regio om mee te doen aan deze pilots en mee te werken aan de verbetering van de inrichting van de arbeidsmarktstructuur. De provincie Overijssel nodig ik dan ook van harte uit om een plan uit werken in samenwerking met sectorale en andere organisaties in de regio.

Vraag:
Zou er niet een vitaliteitsregeling moeten komen, waarmee fiscaal gefaciliteerd sparen voor tijd en geld wanneer je dat nodigt hebt om mantelzorg te bieden, of ten behoeve van scholing of het opvangen van demotie? Graag extra aandacht voor de positie van ouderen.

Antwoord:
Wij hebben in de periode 2006-2011 de levensloopregeling gehad. Deze regeling stelde werknemers in staat om onder fiscaal gunstige voorwaarden te sparen. Met het gespaarde bedrag kon men voorzien in een inkomen als later tijdens de loopbaan onbetaald verlof zou worden opgenomen. Van deze levensloopregeling werd echter nauwelijks gebruikt door mensen in de levensfase met jonge kinderen. De regeling werd vooral door oudere werknemers gebruikt om eerder uit te kunnen treden. Ook werd de regeling voornamelijk gebruikt door werknemers met hoge inkomens. De regeling voorzag kennelijk niet in de behoefte van werknemers met lage inkomens, hoewel men zou verwachten zou juist deze mensen eerder in de knel zouden komen

als men onbetaald verlof zou willen opnemen.
Hoewel ik dus twijfels heb of een dergelijke regeling substantieel zal worden benut door werknemers om hun werk te kunnen combineren met het verlenen van mantelzorg of het volgen van scholing, wacht ik het SER-advies werken en leven in de toekomst af. Mogelijk biedt dit advies aanknopingspunten om een dergelijke regeling in overweging te nemen.

Vraag:
Moet het taboe op demotie niet doorbroken worden?

Antwoord:
Op maandag, 30 november 2015, heb ik een brief naar de Kamer gestuurd met daarin nieuwe ideeën voor beleid om de arbeidsmarktpositie van ouderen te verbeteren. De komende periode ga ik samen met sociale partners verkennen wat we kunnen doen zodat het normaal wordt om oudere werknemers aan het werk te krijgen en te houden. Belangrijk element daarbij is dat we voorkomen dat ouderen überhaupt werkloos worden. Daarbij hoort ook dat werkgever en werknemer met elkaar in gesprek komen over goed en passend werk, eventueel in een andere (mogelijk lager betaalde) functie. Maatwerk is hierin essentieel.Mijn inzet is om te komen tot een cultuur waarbij het ‘normaal’ is om oudere medewerkers aan te nemen, en waar een open gesprek kan worden gevoerd.

Vraag:
Wat is de stand van zaken met betrekking tot het onderzoek naar ouderparticipatiecrèches? Wat wordt de opzet van het onderzoek?

Antwoord:
Ik heb in mijn brief van vorige week helder aangegeven waarom ik een onderzoek wil laten uitvoeren en hoe ik daar tegenaan kijk.

In het kort: ik wil onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren naar de kwaliteit van de ouderparticipatiecrèches (OPC’s). De aanleiding hiervoor is de brede maatschappelijke discussie over de kwaliteit van de OPC’s. De OPC’s voldoen niet aan kwaliteitseisen die door wetenschap en ook door de Kamer als kerneisen voor de kwaliteit en stabiliteit van reguliere kinderopvang worden gezien. Een belangrijke vraag is dus hoe de kwaliteit en stabiliteit van de OPC’s zich verhoudt tot reguliere kinderdagverblijven. Dat is wat ik wil laten onderzoeken.

Dit onderzoek wil ik op eenzelfde wijze laten uitvoeren als onderzoek naar de reguliere kinderopvang. Met hetzelfde instrumentarium en door dezelfde deskundigen. Uiteraard ben ik bereid het onderzoeksvoorstel ter kennisname aan uw Kamer te zenden. Ik wijs wel op het belang van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Uiteraard zullen de conclusies van het onderzoek en de beleidsmatige conclusies die ik op basis daarvan te zijner tijd zal trekken met u gedeeld en besproken worden.

Vraag:
Waarom kiest de staatssecretaris er niet voor om mensen die met loonkostensubsidie werken, automatisch in het doelgroepenregister op te nemen?

Antwoord:
Over de doelgroepcriteria voor de banenafspraak heb ik vorige week nog gesproken met de Stichting van de Arbeid, VNG en UWV. Gezamenlijk komen we tot de conclusie dat er op dit moment nog onvoldoende informatie is om conclusies te trekken over de doelgroepbeoordeling van UWV en hoe de beoordeling van UWV zich verhoudt tot de loonwaardemeting op de werkplek. Zoals ik ook in mijn brief van 27 november jl. heb gemeld kiezen we er gezamenlijk voor om de toekomstige beoordelingen door UWV en de informatie uit een aantal proeftuinen van gemeenten en UWV af te wachten. Deze informatie neem ik mee in de afweging hoe we verder gaan met de doelgroepcriteria voor de banenafspraak. UWV kijkt ondertussen met partijen uit de Werkkamer

naar mogelijke en uitvoerbare wijzigingen van de doelgroepcriteria. In het voorjaar kijk ik met alle betrokken partijen of de aanvullende informatie aanleiding geeft tot nieuwe aanpassingen. De aangenomen motie-Heerma c.s. verzocht te bezien of en hoe het doelgroepregister opengesteld kan worden voor mensen die werken met beperkte loonwaarde die door een gevalideerd loonwaardesysteem is gemeten als de getroffen maatregelen niet afdoende zijn.

Vraag:
Waarom is het beroep van bewindvoerder, een beroep waar zoveel mensen van afhankelijk zijn niet beschermd? Moeten er niet meer verplichtende eisen aan gesteld worden? Moet de rechter de bekwaamheid niet beter toetsen? Zou de rechter niet ook moeten afwegen of minder vergaande voorziening mogelijk zijn?

Antwoord:
Het beroep van bewindvoerder is geen beschermd beroep, omdat in eerste instantie een rechter altijd moet kijken of een familielid de rol van bewindvoerder kan oppakken. Pas wanneer de familie hierin niks kan betekenen, wordt gekeken naar een professionele bewindvoerder. Aan professioneel bewind zijn eisen verbonden, deze zijn vastgelegd in de regelgeving van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Op 1 april 2014 is het Besluit Kwaliteitseisen behorende bij de Wet curatele, mentorschap en bewindvoering in werking getreden. Dit besluit stelt relatief zware eisen aan de kwaliteit en het opleidingsniveau van de bewindvoerder. Of de bewindvoerder hieraan voldoet wordt getoetst door de rechter.
Op gelijke wijze toetst de rechter ook periodiek of een andere minder of juist meer ingrijpende maatregel passender is. De afweging of een minder ingrijpende maatregel tot de mogelijkheden behoort is voor rechters op het moment wel lastig te maken, omdat het alternatieve aanbod per gemeente kan verschillen. Dat laat onverlet dat gemeenten, wanneer sprake is van schuldenbewind, wel de mogelijkheid hebben om vanwege de aanwezigheid van een passend lichter instrument opheffing van het bewind te vragen.
Om te bevorderen dat burgers de ondersteuning krijgen die het beste bij hen past, stimuleer ik samenwerking tussen rechters, bewindvoerders en gemeenten, zodat zij beter communiceren over wat zij voor elkaar kunnen betekenen. Dit doe ik door het project 'Samen Verder' van de BPBI te subsidiëren. Daarnaast heb ik onderzoek laten verrichten naar de samenstelling van de groep onderbewindgestelden. Dit onderzoek, dat ik uw Kamer 6 november jl, heb doen toekomen, biedt gemeenten en andere betrokken partijen meer inzicht in de achtergronden van een onderbewindstelling en de kenmerken van onderbewindgestelden. Gemeenten en andere betrokken partijen kunnen uit dit onderzoek aanknopingspunten halen voor de verdere vormgeving van hun dienstverlening aan deze kwetsbare groep burgers.

Vragen van het lid Vermeij, drs. R.A. (PvdA)

Vraag:
Graag een reactie van de minister op onze motie inzake een sluitende aanpak voor stages in het beroepsonderwijs.

Antwoord:
In de motie-Jadnanansing c.s. op stuk nr. 39, wordt verzocht om afspraken te maken met ROC's en AOC's om te voorkomen dat studenten bij de beroepspraktijkvorming tussen wal en schip terechtkomen. Ik sluit mij aan bij de reactie van minister Bussemaker en zie deze motie als ondersteuning van beleid. Naast de wettelijke bepalingen is er een leerbanenoffensief en we hebben praktijkleren.

Vraag:
Hoe denkt de minister over een proef met anoniem solliciteren?

Antwoord:
Ik ben ermee bekend dat een aantal steden in Nederland op basis van lessen uit nationale en Europese ervaringen en als onderdeel van matchen op werk voornemens heeft op het gebied van pilots anoniem solliciteren. Dit al dan niet in combinatie met competentiegerichte werving en selectie.
De lokale initiatieven op dit gebied hebben mijn interesse. Met de betreffende gemeenten onderhoud ik goed contact over de ontwikkeling en het verloop van deze initiatieven. Deze contacten kunnen ook plaatsvinden als onderdeel van de Aanpak Jeugdwerkloosheid.

Vraag:
Wanneer komt het voorstel over de minimumjeugdlonen?

Antwoord:
Zoals ik in mijn brief van 30 november heb aangegeven betreft de herziening van het wettelijk minimumloon en minimumjeugdloon complexe materie, waarbij rekening gehouden dient te worden met een breed palet aan mogelijke consequenties. Het is om deze reden dat ik het noodzakelijk acht om meer tijd te nemen om een zorgvuldige afweging te maken. Ik zal de Tweede Kamer begin 2016 een brief doen toekomen waarin ik naast het minimumjeugdloon nader in zal gaan op de mogelijke invoering van het wettelijk minimumuurloon, het stukloon en de reikwijdte van de WML.

Vragen van het lid Kerstens, J.W.M. (PvdA)

Vraag:
De heer Kerstens vraagt de staatssecretaris onderzoek te doen naar praktische en/of juridische belemmeringen in de aanbestedingspraktijk die beter en meer gebruik maken van social return in de weg zitten en haar te verzoeken het in Tilburg ontwikkelde 'total cost of ownershipmodel' waarmee nu in Brabant wordt geëxperimenteerd en waardoor werkgevers een totaalbeeld krijgen van de aan het hier of elders werkzaamheden laten verrichten verbonden kosten beschikbaar te stellen voor heel Nederland.

Antwoord:
Deelvraag 1
In 2014 heeft minister Blok, mede namens staatssecretaris Klijnsma, het evaluatieonderzoek van social return (on investment) bij het Rijk naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarin is aangekondigd dat het kabinet een brief zal sturen over het vervolg van social return bij de rijksoverheid. Gezien de ontwikkelingen in het arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid van het kabinet, zal de staatssecretaris begin volgend jaar (2016) de Tweede Kamer informeren hoe binnen de rijksoverheid om te gaan met social return. De wens om nader onderzoek uit te voeren zal tezamen met de aanbevelingen uit het SER-advies ‘sociale ondernemingen’ hierin worden meegenomen.

Deelvraag 2
De SER pleit in het advies "sociale ondernemingen: een verkennend advies" van 15 mei 2013 voor aanpassingen van het beleid op het gebied van social return. De toepassing van social return bij aanbestedingen benadelen in de praktijk sociale ondernemingen en andere bedrijven die los van de aanbesteding mensen met een arbeidsbeperking in dienst hebben. Het kabinet ondersteunt in algemene zin de inzet om bij aanbestedingen ook mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt een kans te bieden op werk. Social return is daarbij een ondersteunend instrument dat overheden - binnen de kaders van de Aanbestedingswet - naar believen in kunnen zetten en vorm kunnen geven.

Vraag:
De heer Kerstens vraagt of de staatssecretaris snel met een voorstel voor een plan van aanpak met

concrete acties komt, om juist ook bij de overheid zelf voldoende mensen met een beperking een kans te geven?

Antwoord:
Minister Blok en Minister Plasterk zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de banenafspraak overheid.
Ik ben regelmatig met hen, en met een aantal andere collega's, in gesprek om te kijken hoe we de banenafspraak voor de overheid (openbaar bestuur en onderwijs) kunnen realiseren voor dit jaar.
Uit die gesprekken blijkt dat binnen de overheidsector alles op alles gezet om de banenafspraak voor de overheid te realiseren.
Er zijn veel activiteiten in gang gezet om de banenafspraak te realiseren. Zo wordt de sector Rijk ondersteund vanuit het Expertisecentrum Organisatie & Personeel van het ministerie van BZK.
Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld.
De overige overheidssectoren ontvangen ondersteuning vanuit hun koepelorganisaties en vanuit de stichting Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO).
Ook is de heer Spigt in 2015 aangesteld als aanjager voor banenafspraak. Hij informeert en stimuleert de overheidswerkgevers. Medio 2016 verschijnen de resultaten van de eerste meting van de banenafspraak en dan wordt duidelijk hoeveel banen de sector markt en de sector overheid hebben gerealiseerd eind 2015.

Vraag:
Is de staatssecretaris bereid zich steviger dan tot nu toe op te stellen richting gemeentes die geen maatwerk leveren en de Participatiewet niet volgens de geest van de wet uitvoeren?

Antwoord:

- Met de Participatiewet is, net zoals dat bij de Wet werk en bijstand al het geval was, de verantwoordelijkheid voor beleid en uitvoering in belangrijke mate gedecentraliseerd naar de gemeenten.
- Maatwerk is daarbij een belangrijk uitgangspunt; gemeenten die dicht bij hun burgers staan zijn het beste in staat dit maatwerk te bieden. Gemeenten moet daarvoor ruimte en tijd worden geboden.
- Binnen het wettelijke kader stelt de gemeenteraad met verordeningen de lokale kaders voor de uitvoering vast en controleert de uitvoering. Individuele gemeenten leggen geen verantwoording af aan de minister van SZW over de bereikte resultaten en er is geen sprake van individueel toezicht op gemeenten.
- Daaruit vloeit voort dat alleen in uitzonderlijke gevallen de minister van SZW zich bezighoudt met de uitvoering door een individuele gemeente.
- Dat vergt telkens een aparte afweging, die met grote zorgvuldigheid moet worden gemaakt op basis van hoor en wederhoor.
- Gegeven de stelselverantwoordelijkheid vormt de minister zich een landelijk beeld over het functioneren van het stelsel en of dit bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen. Dat beeld wordt verkregen via monitoring en evaluatie. Onderdeel daarvan is dat in 2015, 2017 en 2019 onder gemeenten, cliënten en werkgevers wordt onderzocht welke ervaringen zij hebben met de uitvoering van de Participatiewet. Op 27 november jl. heeft de staatssecretaris een brief met de uitkomsten van de eerste ervaringsonderzoeken naar uw Kamer gestuurd.
- Het voorgaande laat onverlet dat de staatssecretaris voortdurend in contact is met gemeenten en andere betrokken partijen om zich te informeren over de uitvoering van de Participatiewet en banenafspraak en om zo nodig knelpunten daarbij weg te nemen. Zie daarvoor bijvoorbeeld de brief van de staatssecretaris van 27 november jl. met voorstellen voor vereenvoudiging van de Participatiewet en de Wet banenafspraak.
- Dit speelt ook bij het instrument beschut werk. Nu uit het rapport van de Inspectie SZW blijkt dat gemeenten erg afwachtend zijn met de inrichting van beschut werk, heeft de staatsecretaris van SZW per brief van 18 september jl. aangekondigd dat er in de jaren 2016-2020 cumulatief 100 miljoen euro beschikbaar komt om gemeenten te stimuleren voortvarend met beschut werk aan de slag te gaan. Als dat onvoldoende oplevert, zal zij aanpassing wetgeving overwegen.

Vragen van het lid Yücel, K (PvdA)

Vraag:
Hoe gaat de staatssecretaris de knelpunten rondom kinderen in armoede samen met de VNG verder oplossen?

Antwoord:

Het onderzoek naar kindpakketten dat ik 27 november jl. naar uw Kamer heb gestuurd, geeft inzicht in de ervaringen met het kindpakket. Niet alleen in de succesfactoren, maar ook in de aandachtspunten die er zijn. Met dit onderzoek is tevens invulling gegeven aan de motie Yücel (Kamerstukken II, 2014-2015, 24 515, nr. 304) die oproept om toepassing van het kindpakket te stimuleren.

In overleg met VNG en Divosa zal ik bezien in hoeverre aanvullende ondersteuning voor gemeenten en maatschappelijke organisaties wenselijk is bij de verdere ontwikkeling van het kindgericht armoedebeleid en het kindpakket. Daarbij zullen de in het onderzoeksrapport genoemde aandachtspunten een belangrijke rol spelen. Mijn inzet hierbij is om het uiteindelijke doel, dat kinderen mee kunnen doen in de samenleving, dichterbij te brengen.

Vraag:
Kan de staatssecretaris samen met VNG mogelijk maken dat onderwijs volgende jongeren zonder inkomen toegang krijgen tot een schuldhulpverleningstraject?

Antwoord:
In verschillende verzamelbrieven aan gemeenten is reeds aandacht gevraagd voor de mogelijkheden om aan onderwijsvolgende jongeren, indien nodig, schuldhulpverlening te bieden. Vanuit DUO lopen op dit moment verschillende pilots, om waar nodig schuldregelingen voor studerende jongeren mogelijk te maken. Samen met DUO, de NVVK en het ministerie van OCW wordt op dit moment verder onderzocht (a) welke lessen uit de pilots kunnen worden getrokken en (b) hoe bepaalde – op dit moment aanwezige – misverstanden over schuldhulpverlening in relatie tot studiefinanciering uit de weg geruimd kunnen worden. In dit vervolgtraject zal de VNG ook worden betrokken.

Ik wil benadrukken dat ook als een minnelijke schuldregeling niet tot de mogelijkheden behoort, dat niet betekent dat gemeenten deze jongeren geen ondersteuning kunnen bieden. Naast stabiliserende trajecten via budgetcoaching of budgetbeheer kan ook worden bekeken of op verantwoorde wijze eventuele neveninkomsten - met toestemming van de jongvolwassene – kunnen worden ingezet om tot een betalingsregeling met een of meerdere schuldeisers te komen.

Vraag:
Kan de minister aangeven hoe het komt dat verlofregelingen te weinig bekend zijn en niet goed worden benut? En wat de minister er aan kan doen om deze bekendheid te vergroten? Hoe staat het met het SER advies hieromtrent?

Antwoord:
Na de aanvaarding van het wetsvoorstel modernisering regelingen voor verlof en arbeidstijden in december 2014 zijn de verlofmogelijkheden uitgebreid onder de aandacht gebracht van werknemers, werkgevers, relevante publiciteitsmedia etc. Veel van deze organisaties hebben het persbericht op hun website gezet of in hun nieuwsbrief aandacht besteed aan het onderwerp. In mei en juni van het huidige jaar is een publiekscampagne gehouden. De algemene bekendheid over verlofregelingen is daarmee vergroot. De ervaring is echter, dat mensen informatie pas echt tot zich nemen op het moment dat die informatie nuttig voor hen is. Met een algemene publiekscampagne wordt dit doel onvoldoende bereikt. Zoals ik in mijn brief van 20 november jl. aan u heb laten weten is in de SER adviesaanvraag Werken en leven in de toekomst de vraag gesteld hoe we kunnen bereiken dat de huidige mogelijkheden om de combinatie van arbeid en zorg te faciliteren zo optimaal mogelijk worden ingezet. Na ontvangst van het advies zal ik nader

beoordelen of en zo ja welke verdere activiteiten op dit punt nuttig zijn. Ik zal hierop terugkomen in de brief over arbeid en zorg die ik u in het voorjaar van 2016 na ontvangst van het SER-advies en de arbeid- en zorgbijeenkomst, zal doen toekomen.

Vraag:
Kan de minister de onnodige bureaucratie en drempels wegnemen om alle opvang en onderwijs binnen 1 IKC organisatie mogelijk te maken en bekijken welke mogelijkheden er zijn voor een wettelijke verankering van de integrale kindcentra?

Antwoord:
Zo'n 150.000 kinderen per jaar maken de overgang van voorschoolse voorzieningen naar het basisonderwijs. Om die overgang soepel te laten verlopen voor kinderen is een doorgaande lijn belangrijk. Voorwaarde daarbij is een goede inhoudelijke samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang.

Via Het Nieuwe Toezicht geef ik op dit moment al uitvoering aan de motie Yucel/Tellegen. Met deze motie heeft de Kamer verzocht om waar mogelijk de kwaliteitseisen en daarbij behorende toezichtkaders van voorschoolse voorzieningen, de buitenschoolse opvang en het basisonderwijs beter op elkaar aan te laten sluiten, zodat deze kaders geen belemmering vormen voor samenwerking binnen brede scholen en integrale kindcentra.

Ik ben bereid om te kijken wat er nodig is om samenwerking tussen opvang en onderwijs van onderaf beter mogelijk te maken. Wel met de notie dat daarbij voor mij de inhoud centraal staat en niet de vorm waarin dit gebeurt. Het is belangrijk dat de doorgaande lijn voor kinderen tot stand komt. Die samenwerking kan in de vorm van een kindcentra, maar ook op een andere manier tot stand komen.

Vraag:
Hoe kijkt de staatssecretaris aan tegen het in kaart brengen van hoe de schuldhulpverlening en incasso over de hele linie werkt?

Antwoord:
Ik onderschrijf het belang om goed te kijken naar (de effecten van) de gemeentelijke schuldhulpverlening en de rol en betrokkenheid van (overheids)crediteuren in de schuldenproblematiek. De afgelopen periode heeft het kabinet vele maatregelen schuldenbeleid in gang gezet die hierop van invloed zijn. Ik noem de vereenvoudiging van de beslagvrije voet, de rijksincassovisie, de clustering rijksincasso, het beslagregister en de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze maatregelen komen in nauwe samenwerking met betrokken partijen uit het veld tot stand en zijn er op gericht om de financiële positie van mensen beter te beschermen en daarbij knelpunten aan te pakken. Voor een belangrijk deel zullen deze trajecten inzicht bieden in de door de PvdA-fractie gevraagde onderwerpen.
Zo zal de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kijken of gemeentelijke schuldhulpverlening vaker leidt tot een adequate oplossing voor problematische schuldsituaties van mensen en welke verbeteringen mogelijk/wenselijk zijn. De evaluatie is in juni van dit jaar in gang gezet en wordt vóór 1 juli 2016 aan beide Kamers gezonden.
De beslagvrije voet moet weer een solide bodem worden voor mensen om in de (basale) kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Dat vraagt om een transparant en eenvoudig systeem. Daarom vereenvoudigt het kabinet de regels om de beslagvrije voet te berekenen. Omdat ook (bijzondere) incasso-instrumenten van overheidsorganisaties van invloed kunnen zijn op de beslagvrije voet van mensen, worden ook deze tegen het licht gehouden en wordt gekeken of de instrumenten gerichter kunnen worden ingezet.

Vraag van het lid Graaf, M de (PVV)

Vraag:
Hoeveel migranten zijn economisch actief en hebben geen uitkering of gesubsidieerde baan?

Antwoord:
In het derde kwartaal 2015 behoorden 1.592.000 migranten in de leeftijd van 15 tot 75 jaar tot de werkzame beroepsbevolking. Er is geen informatie beschikbaar over de sector waarin verschillende herkomstgroepen werkzaam zijn. Het is ook niet bekend welk deel van de werkzame migranten naast hun werk een (deeltijd)uitkering ontvingen.
Bron: CBS statline

Vragen van het lid Weyenberg, S.P.R.A. van (D66)

Vraag:
De heer Van Weyenberg vraagt waarom het geld van de sectorplannen niet meer gebruikt wordt voor oudere werkzoekenden

Antwoord:
In mijn brief Doorstart naar werk (30 november jl.) heb ik aangegeven dat de resterende middelen van de sectorplannen worden ingezet voor maatregelen die werkzoekenden van werk naar werk en van werkloosheid naar werk helpen. Van deze maatregelen zullen oudere werkzoekenden profiteren.

Ik zet in op persoonlijke dienstverlening aan werkzoekenden, scholingsvouchers, Brug-WW en mobiliteitsteams in de regio. Daarmee kan voorkomen worden dat mensen werkloos raken. Als mensen toch werkloos raken, worden werkzoekenden die een risico lopen op langdurige werkloosheid gericht ondersteund. Ouderen zullen sneller in aanmerking komen voor deze persoonlijke dienstverlening, omdat zij een grotere kans hebben langdurig werkloos te worden dan andere groepen. Deze dienstverlening moet maatwerk zijn die varieert in intensiteit, aangepast aan de persoonlijke behoeften en mogelijkheden voor deze werkzoekenden. Ook kunnen oudere werkzoekenden door middel van scholing, eventueel in combinatie met de Brug-WW, naar een nieuwe baan worden begeleid.

Zoals aangekondigd in mijn brief van 30 november 2015 ("Aanpak langdurige werkloosheid ouderen") zijn er daarnaast (aanvullende) maatregelen denkbaar, binnen en buiten het Actieplan 50plus werkt, die specifiek de werkloosheid onder 50-plussers terugdringen. In de komende periode ga ik met sociale partners om tafel om concrete acties af te spreken die ertoe moeten leiden dat langdurige werkloosheid onder ouderen zoveel mogelijk wordt voorkomen en dat werklozen snel(ler) weer aan de slag gaan.

Vraag:
Kan de minister reageren op het voorstel om een onafhankelijke commissie die bekijkt welke crisisaanpak wél werkt?

Antwoord:
Om zo goed mogelijk een crisis te kunnen weren, is een goed functionerende arbeidsmarkt nodig, met een solide vangnet en gezonde overheidsfinanciën. In de afgelopen jaren heeft het kabinet daar aan gewerkt met bijvoorbeeld de Wet Werk en Zekerheid en de Participatiewet. Het kabinet werkt aan een weerbare beroepsbevolking, met aandacht voor duurzame inzetbaarheid, aansluiting onderwijs arbeidsmarkt en integratie. Het € 5 miljard pakket kan de economie en de arbeidsmarkt verder structureel versterken.

Om lessen te trekken uit eerdere crisismaatregelen, ook die op de arbeidsmarkt, zijn in 2011 en 2012 in opdracht van de ministeries van Financiën en van SZW evaluaties uitgevoerd van die maatregelen. Recent heeft uw kamer gevraagd om een studiegroep duurzame groei in te stellen. Daar waar deze nog in te stellen commissie dit zinvol acht kunnen dergelijke vragen hierin meelopen. Uw kamer zal op korte termijn over deze commissie worden geïnformeerd.

Vraag:
Waarom is Kamer niet eerder geïnformeerd dat maatregel premiekorting voor jongen waarvoor 300

mln. zijn uitgetrokken en waarvan slechts 50 mln. zijn gebruikt door onbekendheid bij werkgevers.

Antwoord:
De Kamer is het afgelopen jaar tweemaal geïnformeerd over het gebruik van de premiekorting jongeren. De eerste keer begin april in de brief aanpak jeugdwerkloosheid en de tweede keer in oktober via de reguliere monitor arbeidsmarkt. Ik heb toen de aantallen genoemd en niet de bedragen. Het was duidelijker geweest als daarbij ook de implicaties voor het budget waren genoemd.

Bij het vormgeven van de premiekorting voor jongeren hebben we relatief strenge voorwaarden opgesteld, bijvoorbeeld ten aanzien van het contract dat jongeren krijgen, het aantal uren dat jongeren per week werken en het gegeven dat alleen uitkeringsgerechtigde jongeren gebruik mochten maken van deze regeling. Deze voorwaarden waren er op gericht dat de middelen zo efficiënt mogelijk besteed worden, ondersteuning komt dan namelijk terecht bij de groep die dit extra duwtje in de rug het hardst nodig heeft.
Nu we beter zicht hebben op de realisaties blijkt dat het gebruik minder is dan we verwacht hadden. Een aanzienlijk deel van de kwetsbare jongeren die we willen ondersteunen bij het vinden van werk heeft geen recht op een WW of bijstandsuitkering. Dit zijn de zogenaamde 'onzichtbare jongeren'. Juist om deze groep te helpen wil ik met de 35 arbeidsmarktregio's afspraken maken.
Wat betreft de onbekendheid: er is er de afgelopen jaren volop gecommuniceerd over de regeling. Dat is gedaan via de gebruikelijke en bij werkgevers bekende kanalen zoals de Belastingdienst, UWV en ondernemersplein.nl. Via een digitale nieuwsbrief van de Belastingdienst zijn alle werkgevers op de mogelijkheden gewezen. Daarnaast heeft ook de ambassadeur voor de aanpak jeugdwerkloosheid via de communicatiekanalen van AWVN, VNO-NCW, MKB-Nederland en verschillende vakbladen werkgevers over de regeling geïnformeerd.

Tevens is een speciale flyer ontwikkeld die de korting in eenvoudige termen uitlegt. Jongeren kunnen de flyer in pdf-formaat meesturen met hun sollicitatie. UWV verstuurt de flyer aan allle jongeren die een WW-uitkering ontvangen. Rotterdam heeft de flyer tijdens een themaweek actief onder de aandacht gebracht bij 400 Rotterdamse jongeren met een bijstandsuitkering. Een oproep aan gemeenten om het voorbeeld van UWV en de gemeente Rotterdam te volgen deed Divosa (de Nederlandse vereniging van gemeentelijke managers op het terrein van participatie, werk en inkomen) in haar nieuwsbrief.

Met het besluit om de premiekoring te verruimen in december 2014 zijn wederom werkgevers via vakbladen en de commucitatiekanalen van AWVN, VNO-NCW, MKB Nederland aangespoord gebruik te maken van de premiekorting.

De premiekorting maakt ook onderdeel uit van de menukaart voor werkgevers. Zo heeft AWVN de menukaart naar 10.000 werkgevers verzonden.

Vraag:
Hoe staat het met de invoering van de participatiewet bij de overheid? Wat gaat de staatssecretaris eraan doen om er een succes van te maken?

Antwoord:
-U stelt uw vraag aan mij. Maar de collega's Minister Blok en Minister Plasterk zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de banenafspraak bij de overheid.

-Ik ben regelmatig met hen, en met een aantal andere collega's, in gesprek om te kijken hoe we de banenafspraak voor de overheid (openbaar bestuur en onderwijs) kunnen realiseren voor dit jaar.

-Uit die gesprekken blijkt dat binnen de overheidsector alles op alles gezet om de banenafspraak voor de overheid te realiseren.

-Er zijn veel activiteiten in gang gezet om de banenafspraak te realiseren. Zo wordt de sector Rijk wordt ondersteund vanuit het Expertisecentrum Organisatie & Personeel van het ministerie van BZK. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld.

-De overige overheidssectoren ontvangen ondersteuning vanuit hun koepelorganisaties en vanuit

de stichting Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO).

-Ook is de heer Spigt in 2015 aangesteld als aanjager voor banenafspraak. Hij informeert en stimuleert de overheidswerkgevers.

-Medio 2016 verschijnen de resultaten van de eerste meting van de banenafspraak en is duidelijk hoeveel banen de sector markt en de sector overheid hebben gerealiseerd eind 2015.

(is zelfde vraag als PvdA 2, identiek antwoord gegeven)

Vraag:
Ondanks afspraken payrolling rijksoverheidsorganisaties worden 6 medewerkers van de VWA met ontslag bedreigd. Wat gaat de Minister hieraan doen?

Antwoord:
Het uitgangspunt van het kabinet is dat structurele werkzaamheden worden verricht op basis van een aanstelling als ambtenaar.

Oneigenlijk gebruik van tijdelijke aanstellingen en uitzendcontracten, zoals opeenvolgende langdurige inzet voor steeds dezelfde (structurele) werkzaamheden past uiteraard niet bij de bedrijfsvoering van de Rijksoverheid.

Dit is verwoord in de reactie van het kabinet op de motie- van Weyenberg (29 mei jl).

Het uitgangspunt is verwerkt in een circulaire namens de Minister voor Wonen en Rijksdienst die op 1 november in werking is getreden.

Wat betreft payroll is in de circulaire opgenomen dat payrollwerknemers die structurele werkzaamheden verrichten door het Rijk in dienst worden genomen. Dit geldt in ieder geval voor de payrollwerknemers met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Deze personen dienen op grond van deze circulaire een vaste aanstelling als ambtenaar te verkrijgen.

De exacte details van deze casus ken ik niet. Het is aan de departementen om de circulaire uit te voeren. In dit geval is het dus aan EZ om te beoordelen of de situatie in lijn is met de circulaire en, indien dit niet het geval is, hierop actie te ondernemen.

Ik heb dit signaal doorgegeven aan het Ministerie van EZ en het Ministerie van BZK.

Vraag:
De staatssecretaris heeft een evaluatie aangekondigd van de doelgroepcriteria. Begrijp ik goed dat de staatssecretaris dan gaat regelen dat de loonwaarde meting op de werkplek ook gaat tellen als beoordeling voor het doelgroepregister. Graag een positieve reactie van de staatsecretaris.

Antwoord:

Over de doelgroepcriteria voor de banenafspraak heb ik gesproken met de Stichting van de Arbeid, VNG en UWV.
Gezamenlijk komen we tot de conclusie dat er op dit moment nog onvoldoende informatie is om conclusies te trekken over de doelgroepbeoordeling van UWV en hoe de beoordeling van UWV zich verhoudt tot de loonwaardemeting op de werkplek.
Zoals ik ook in mijn brief van 27 november heb gemeld kiezen we er gezamenlijk voor om de toekomstige beoordelingen door UWV en de informatie uit een aantal proeftuinen van gemeenten en UWV af te wachten. Deze informatie neem ik mee in de afweging hoe we verder gaan met de doelgroepcriteria voor de banenafspraak. UWV kijkt ondertussen met partijen uit de werkkamer naar mogelijke en uitvoerbare wijzigingen van de doelgroepcriteria.
In het voorjaar kijk ik met alle betrokken partijen of de aanvullende informatie aanleiding geeft tot nieuwe aanpassingen.

Vraag:
Gaat de staatssecretaris aan de slag met het financiële loket zoals voorgesteld door D66 en welke afspraken maakt zij met gemeenten opdat mensen beter worden begeleid?

Antwoord:
9 december a.s. ga ik naar Amersfoort om het Geldloket te bezoeken en met de verantwoordelijk wethouder in gesprek te gaan over de ervaringen van de Gemeente Amersfoort met een financieel loket. Over de uitkomsten van dat gesprek en eventuele vervolgstappen zal ik uw Kamer nader berichten.

Vraag:
Graag een reactie van de staatssecretaris op het amendement van D66 om extra investeringen in organisaties die armoede onder kinderen bestrijden?

Antwoord:
Elk jaar stelt het kabinet 100 miljoen euro beschikbaar voor armoedebestrijding. In 2014 en 2015 heb ik uit deze middelen subsidie ter beschikking gesteld aan maatschappelijke organisaties ter stimulering van activiteiten die een duurzame bijdrage leveren aan het tegengaan van armoede- en schuldenproblematiek. Ik zet deze subsidie graag voort, maar acht uitbreiding van de subsidieregeling niet noodzakelijk. Bovendien is de dekking zoals voorgesteld in het amendement niet adequaat, want de middelen op artikel 99 zijn niet vrij besteedbaar. Ik zal daarom dit amendement vanwege de dekking ontraden.

Vraag:
Wilt u het nieuwe dagloonbesluit intrekken en het oude dagloonbesluit van voor 1 juli uitvoeren? En kan de minister zorgen dat dit voor Kerst is opgelost?

Antwoord:
- Zoals ik mijn brief van 12 oktober jl. aan de Kamer heb opgemerkt, noodzaakte de invoering van inkomens- in plaats van urenverrekening ertoe dat het Dagloonbesluit moest worden gewijzigd.
- Een terugkeer naar het oude Dagloonbesluit is dan ook niet mogelijk.
- Wel kan langs andere wijze de lagere dagloonberekening voor starters en flexwerkers worden gerepareerd. In mijn brief van 27 november heb ik deze optie nader beschreven. UWV acht deze optie uitvoerbaar (alhoewel nog geen formele uitvoeringstoets is uitgebracht) en deze past binnen de financiële kaders.

Vraag:
Wanneer komt het voorstel de Fraudewet aan te passen voor mensen die zich vergissen? Het zou op 1 juli 2015 aan de TK worden toegezonden.

Antwoord:
Ik heb uw Kamer toegezegd het wetsvoorstel voor het zomerreces voor advies aan de Raad van State aan te bieden. Dit is ook gebeurd. Op 22 oktober jl. heb ik het advies ontvangen. Ik bestudeer het advies op dit moment. Ik wil dit zorgvuldig doen en zal het wetsvoorstel zo snel als mogelijk bij uw Kamer indienen.

Vraag:
Werklozen die een baan gevonden hebben moeten toch aan de sollicitatieplicht voldoen in de tussenliggende periode tot ze met hun baan kunnen beginnen. Klopt dit verhaal en kan de minister zorgen dat dit wordt opgelost?

Antwoord:
Ik ben het ermee eens dat het weinig zin heeft om van mensen die op korte termijn (en daarbij denk ik aan een maand) in een reguliere baan gaan starten, te verlangen dat zij sollicitatiebrieven gaan schrijven om te solliciteren op een andere baan.
Ik zal aan UWV vragen of dit voorkomt, en of we hier een praktische oplossing voor kunnen vinden.

Vraag:
Is de minister bereid meer regie te voeren op het generatiepact, het evenwicht tussen jongeren en ouderen.

Antwoord:
De positie van zowel jongeren als ouderen is een constant aandachtspunt voor het kabinet. Met de Wet Werk en Zekerheid wordt de maximale duur van de WW stapsgewijs teruggebracht. De transitievergoeding is alleen afhankelijk van de duur van een dienstverband en niet mede van de leeftijd van de werknemer, zoals wel het geval was bij de kantonrechtersformule. Deze veranderingen betekenen een verbetering van de arbeidsmarktpositie van oudere werknemers en vergroot daarmee de intergenerationele solidariteit. Over de herziening van het WML, inclusief jeugdminimumloon, heb ik u een brief begin 2016 toegezegd.

Daarnaast is er ook een rol voor sociale partners, daar waar het gaat om (collectieve) afspraken over ontziemaatregelen en salaris. Het kabinet is met regelmaat in gesprek met sociale partners over de rol van deze afspraken bij de relatieve aantrekkelijkheid van oudere werknemers.

Vraag:
Waarom gaat de uitbreiding van het kraamverlof pas in per zomer 2017 in?

Antwoord:
Voor de uitbreiding van het kraamverlof met drie dagen moet een volledig wetstraject worden doorlopen. Daaraan voorafgaand vindt overleg plaats met de betrokkenen over de wijze waarop deze uitbreiding het beste gestalte kan krijgen. Om die reden acht ik eerdere inwerkingtreding van de uitbreiding van het kraamverlof dan de zomer van 2017 niet reëel. Daarbij dient tevens rekening gehouden te worden met een implementatietermijn als de regeling bijvoorbeeld wordt uitgevoerd door UWV, dat ook betrokken is bij de uitvoering van andere regelingen rond de geboorte.

Vraag:
Waarom wordt extra kinderopvangtoeslag pas van kracht in de zomer van 2017 (is goed voor de combinatie Arbeid en zorg)?

Antwoord:
De intensivering van 100 miljoen in de kinderopvang hangt samen met de vierde nota van wijziging bij het belastingplan die op 16 november 2015 bij de Tweede Kamer is ingediend. Op dat moment was het niet meer mogelijk om de kinderopvangtoeslag aan te passen voor het toeslagjaar 2016 vanwege de uitvoering door de Belastingdienst. De kinderopvangtoeslag wordt voor een heel jaar vastgesteld. 1 januari 2017 is het eerste moment waarop de intensivering doorgevoerd kan worden in de kinderopvangtoeslag.

Vraag:
Wil de minister kijken naar het afschaffen van het concurrentiebeding?

Antwoord:
Werkgevers kunnen een gerechtvaardigd belang hebben bij het afsluiten van een concurrentiebeding, bijvoorbeeld het beschermen van belangrijke bedrijfsgegevens of het voorkomen dat een ex-werknemer bepaalde klanten meeneemt. Gezien het belang van de werknemer om zich vrij te kunnen bewegen op de arbeidsmarkt dat hier tegenover staat, moet er wel zorgvuldig gebruik worden gemaakt van het beding. Ik vind het dus vooral van belang om lichtvaardig gebruik van het concurrentiebeding te voorkomen. Met de aanpassing van de regels voor het concurrentiebeding in tijdelijke contracten in de Wet werk en zekerheid is mijns inziens

een eerste stap gezet. Dat noopt werkgevers namelijk tot het goed motiveren van de noodzaak van het hanteren van een concurrentiebeding in een tijdelijk contract. Dat is bij dergelijke werknemers des te belangrijker aangezien zij een in duur beperkt contract hebben en iedere beperking van de mogelijkheden om elders een (mogelijk vast) contract aan te gaan of om als zelfstandige aan de slag te gaan in dezelfde branche daarom in beginsel onwenselijk is.

Vraag:
Wanneer gaat de minister iets doen met het verzoek van Kindcentra 2020? Graag in 2016 een concreet plan.

Antwoord:
Ik heb reeds in een brief aan uw kamer aangegeven hoe ik aankijk tegen het voorstel Kindcentra 2020 en welke concrete voorstellen ik daaraan verbind. In het kort: ik vind een goede overdracht van een voorschoolse voorziening naar het basisonderwijs van groot belang. Voor een doorlopende ontwikkellijn is een nauwe samenwerking tussen ouders, voorschoolse voorzieningen, onderwijs, welzijn en gemeenten essentieel. Op verschillende manieren zoeken organisaties en professionals de samenwerking met elkaar. Een manier om de samenwerking in te richten is in de vorm van kindcentra, zoals Kindcentra 2020 bepleit, maar er zijn ook andere voorbeelden.

Op dit moment bekijk ik samen met de staatssecretaris van OCW hoe wij de aansluiting tussen voorschoolse voorzieningen en onderwijs verder kunnen verbeteren. Wij laten onderzoeken welke behoeften en inhoudelijke motieven er in de praktijk zijn voor de samenwerking tussen opvang en basisscholen. Wij zullen uw Kamer in het voorjaar van 2016 informeren over de uitkomsten van het onderzoek en de eventuele vervolgstappen die daarbij passen.

Ook hebben staatssecretaris van OCW en ik de betrokken sectororganisaties uitgenodigd om met ons in gesprek te gaan over de vraag of er concrete knelpunten zijn de samenwerking in de weg staan. Vanwege de lopende initiatieven en de voorgenomen maatregelen vind ik het nu te vroeg om met aanvullende concrete voorstellen te komen.

Vragen van het lid Sjoerdsma, S.W. (D66)

Vraag:
Waarom wordt er nu pas gekeken naar diploma-erkenning voor vluchtelingen, terwijl er bij de Algemene Beschouwingen al een Kamermotie over is aangenomen?

Antwoord:
Mede naar aanleiding van de motie Roemer/Pechtold zijn er inmiddels afspraken gemaakt met het COA over Internationale Diplomawaardering (IDW) en Indicatie onderwijsniveau (ION). In het AZC wordt hiermee gestart na het verkrijgen van de verblijfstatus.

Casemanagers van het COA begeleiden dit proces. Zij zijn al aan de slag en worden op dit moment nog extra geschoold in het werken met de module Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt. Onderdeel van deze module is internationale diplomawaardering en de indicatie onderwijsniveau. Hiermee worden competenties en mogelijkheden om te studeren of werk te vinden in Nederland in beeld gebracht.

Het in beeld brengen van competenties en mogelijkheden gebeurt middels zgn. Resultaatkaarten. De Resultaatkaarten worden vertaald in het Engels en zijn in de week van 7 december beschikbaar voor de AZC's. Aan het Nuffic is reeds gevraagd om een brochure samen te stellen waarin het onderwijs in Nederland wordt vergeleken met het onderwijs in Syrië en Eritrea, zodat deze asielzoekers en statushouders direct een indicatie hebben van het niveau van het behaalde onderwijs in het land van herkomst. Deze brochure is begin 2016 gereed.

Vraag:
Waarom niet taalles aan asielzoekers vanaf dag één?

Antwoord:
Het is de inzet van het kabinet dat na vergunningverlening wordt begonnen met taalonderwijs en niet pas op het moment dat mensen officieel in een gemeente worden geplaatst. Daarom worden al jaren voorinburgeringslessen aangeboden aan vergunninghouders die nog in een AZC wonen. Ook volwassen asielzoekers krijgen basale Nederlandse woordenschat aangeboden door vrijwilligers onder supervisie van het COA. Dit richt zich op minimale taalbeheersing waarmee asielzoekers zich in het dagelijks leven kunnen redden.
Aan asielzoekers wordt momenteel echter geen Nederlandse les gegeven in de COA-opvanglocaties door de erkende docenten. De reden daarvoor is dat er weliswaar geen garanties of rechten kunnen worden ontleend aan de geleerde kennis van de Nederlandse taal, maar het wel verwachtingen kan scheppen als dit van overheidswege wordt aangeboden. Het kabinet vindt het van groot belang dat de overheid eenduidig is in haar boodschap en geen tegenstrijdige signalen afgeeft. Ook acht het kabinet het van belang dat de (schaarse) middelen, zoals professionele NT2-docenten, zo efficiënt en effectief mogelijk worden ingezet.
Niettemin is de strekking van de eerder ingediende moties van Sjoerdsma en Kuiken/Marcouch helder en deelt het kabinet met de indieners de opvatting dat het bij langdurig verblijf in de opvang van personen van wie de kans reëel is dat ze uiteindelijk een (tijdelijke) asielvergunning krijgen van belang kan zijn om Nederlandse les aan te bieden.
Het kabinet heeft het COA om die reden gevraagd of en hoe het mogelijk is om voor asielzoekers die al enige tijd in Nederland verblijven met een reële kans op een (tijdelijke) asielvergunning, Nederlandse les aan te bieden. Vanaf dag één spelen vrijwilligers nu reeds een grote rol bij taallessen in de opvangcentra. Dit zal door het kabinet verder worden gestimuleerd.

Vraag:
De gemeente Amsterdam heeft gevraagd om te mogen experimenteren bij de bemiddeling van vluchtelingen naar Werk, o.m. het verkorten van de periode van 6 maanden voor asielzoekers mogen werken, een verlenging van de periode van 6 weken dat ze mogen werken. Wat is het antwoord op de verzoeken van de gemeente Amsterdam, waarom laat het antwoord zo lang op zich wachten?

Antwoord:
Tijdens de procedure mogen asielzoekers vrijwilligerswerk doen. Hiervoor is geen tewerkstellingsvergunning vereist. Organisaties kunnen een vrijwilligersverklaring bij het UWV aanvragen. UWV toetst of de organisatie aan de voorwaarden voldoet en daarna kan de betreffende organisatie vreemdelingen voor de betreffende werkzaamheden als vrijwilliger inzetten.

Ik ben met de Gemeente Amsterdam in overleg hoe aan haar wens voldaan kan worden om te experimenteren. Ik kijk hier naar vanuit de bestaande randvoorwaarden voor het werken tijdens de asielprocedure. De regels rond werk zijn er om verdringing op de arbeidsmarkt te voorkomen en om de opbouw van rechten op sociale voorzieningen te beperken. De verwachting is dat ik begin 2016 kan aangeven of en op welke wijze we in Amsterdam kunnen experimenteren.

Vragen van het lid Schouten, C.J. (ChristenUnie)

Vraag:
Hoe staat het met de Rijksoverheid zelf bij het naleven van de WWZ? Kan de minister zijn hand in het vuur steken dat het bij de overheid op orde is?

Antwoord:
Het uitgangspunt van het kabinet is dat structurele werkzaamheden worden verricht op basis van een aanstelling als ambtenaar.

Oneigenlijk gebruik van tijdelijke aanstellingen en uitzendcontracten, zoals opeenvolgende langdurige inzet voor steeds dezelfde (structurele) werkzaamheden past uiteraard niet bij de bedrijfsvoering van de Rijksoverheid.

Dit is verwoord in de reactie van het kabinet op de motie- van Weyenberg (29 mei jl).

Het uitgangspunt is verwerkt in een circulaire namens de Minister voor W&R die op 1 november in werking is getreden.

Deze circulaire biedt duidelijke gedragslijnen over de omgang met flexibele arbeidscontracten. Ik ben van mening dat we hiermee op een goede en verantwoorde wijze invulling hebben gegeven aan het werken in de geest van de WWZ bij de Rijksoverheid.

Het is aan de departementen om hieraan uitvoering te geven. Als er signalen zijn dat er in strijd wordt gehandeld met deze circulaire, dan zal ik deze doorgeven aan de betrokken departementen.

Vraag:
Betere hulp bij problematische schulden. Wat vindt de staatssecretaris van: - verbeteren schuldhulpverlening via een bestuursakkoord - een betere en minder dure hulp dan bewindvoering (pilot Arnhem)

Antwoord:
Zoals ook uit het rapport huishoudens in de rode cijfers 2015 blijkt, is toegankelijke en effectieve schuldhulpverlening van groot belang. Het onderzoek bevat nuttige informatie voor gemeenten om hun beleid vorm te geven als het gaat om preventie en het bieden van laagdrempelige schuldhulpverlening. Zij kunnen dit in hun nieuwe beleidsplannen meenemen. De evaluatie van de wet gemeentelijke schuldhulpverlening is gestart en kijkt waar de gemeentelijke schuldhulpverlening mogelijk te verbeteren is. Op basis van de uitkomsten zal ik samen met de VNG bezien wat vervolgstappen kunnen zijn.

Naar ik begrijp biedt de gemeente Arnhem een aantal onderbewindgestelden de mogelijkheid om in plaats van bewind via een vorm van budgetbeheer ondersteund te worden. Idee is om zo de zelfredzaamheid van deze onderbewindgestelden te bevorderen en uiteindelijk ervoor te zorgen dat zij hun zaken weer zelf kunnen regelen, waardoor kosten voorkomen worden.

Ik ben van mening dat gemeenten kritisch moeten kijken naar de binnen hun lokale setting aanwezige dienstverlening als het gaat om het ondersteunen van mensen die kampen met schulden en daarbij steeds de vraag moeten stellen of gewerkt kan worden met een effectievere dan wel passendere dienstverlening.

Veel zal daarbij afhangen van de lokale mogelijkheden. De Arnhemse aanpak die veel inzet van de gemeente vraagt zal niet in elke setting de meest passende zijn. Het is aan de betrokken partijen gezamenlijk - en dan doel ik op gemeenten, bewindvoerders en ook rechtbanken - om te kijken hoe zij tot samenwerkingsafspraken kunnen komen, die de cliënten een goede ondersteuning, gemeenten meer grip, bewindvoerders minder administratieve lasten en rechters meer mogelijkheden om de kwaliteit van het gevoerde bewind te monitoren, kunnen geven. Onderdeel van dat soort afspraken kan dan ook een gecombineerde inzet op de bevordering van de zelfredzaamheid zijn. Als deze aanpak succesvol is ben ik gaarne bereid het goede voorbeeld onder gemeenten te verspreiden.

Vraag:
Kan de minister aangeven welke stappen hij neemt met betrekking tot het wettelijk minimum jeugdloon?

Antwoord:
Zoals ik in mijn brief van 30 november heb aangegeven betreft de herziening van het wettelijk minimumloon en minimumjeugdloon complexe materie, waarbij rekening gehouden dient te worden met een breed palet aan mogelijke consequenties. Het is om deze reden dat ik het noodzakelijk acht om meer tijd te nemen om een zorgvuldige afweging te maken. Ik zal de Tweede Kamer begin 2016 een brief doen toekomen waarin ik naast het minimumjeugdloon nader in zal gaan op de mogelijke invoering van het wettelijk minimumuurloon, het stukloon en de reikwijdte van de WML.

Vraag:
Wat gaat de minister wel doen voor zpp'ers in kwetsbare positie?

Antwoord:
Het kabinet wil werkgeverschap aantrekkelijker maken, bestrijden van schijnconstructies en toegankelijke bescherming voor zzp'ers.

Het kabinet heeft een lastenverlichting van € 5 mld voorgesteld. Vooral het lage-inkomensvoordeel dat hiervan onderdeel uitmaakt, moet het voor werkgevers aantrekkelijker maken mensen aan te nemen als werknemer.

Op het gebied van bestrijding van schijnconstructies en schijnzelfstandigheid heeft het kabinet de Wetsvoorstellen Aanpak Schijnconstructies (WAS) en Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) ingediend.

Op het gebied van pensioen is er voor zzp'ers veel verbeterd, zoals de ruimere vrijlating van pensioenvermogen in de derde pijler in de bijstandtoets en ruimere bedenktijd om je als ex-werknemer bij je pensioenfonds te blijven. Daar bovenop is het kabinet druk bezig met de Toekomstdiscussie Pensioenen.

Kortom: het kabinet heeft al veel maatregelen aangekondigd en in uitwerking en geeft er nu prioriteit aan deze maatregelen zorgvuldig te implementeren.

Vragen van het lid Voortman, drs. L.G.J. (GroenLinks)

Vraag:
Kan de minister niet ook de schoonmakers bij I&M en BuZa in dienst nemen?

Antwoord:
In 2017 vindt verhuizing van o.a. BuZa en I&M plaats naar de Rijnstraat 8. Het gaat hierbij om een PPS-constructie, waarvoor het contract in juni 2014 is afgesloten (n.b. voordat de overeenkomst met de bonden werd afgesloten). Na afloop van het huidige contract (2017) stopt het werk voor de zittende schoonmaakmedewerkers, omdat er op de dienstverlener (ISS) in de PPS-constructie Rijnstraat geen juridische verplichting rust tot overname van personeel. Wel zal de RSO deze schoonmakers met voorrang plaatsen bij vacatures. Ook is contractueel vastgelegd dat het huidige schoonmaakbedrijf (CSU) een sociaal plan opstelt. BZK zal dit plan monitoren.

De brief van de minister voor W&R van 23 juni 2014 aan de Tweede Kamer is het vertrekpunt als het gaat om zogenoemde PPS/DBFMO-constructies. In *bestaande* integrale contracten (PPS-constructies) voor Rijksgebouwen is het gebruik van schoonmaakpartijen in de markt contractueel vastgelegd. Bij *nieuwe* aanbestedingen voor PPS-constructies wordt bekeken welke rol de RSO (Rijksschoonmaakorganisatie) kan spelen. Het uitgangspunt is daarbij duidelijk, namelijk dát de RSO de schoonmaak verzorgt met schoonmakers in ambtelijke dienst.

Vraag:
Kan de minister inzicht geven in de ontwikkeling van het aantal tijdelijke contracten en uitzendcontracten bij de Rijksoverheid met onderscheid naar de verschillende fasen?

Antwoord:
Ik heb deze cijfers niet paraat. Dit onderwerp behoort tot het beleidsterrein van de minister voor W&R. Ik heb uw verzoek dan ook doorgeleid naar W&R.

Vraag:
Hoe staat het met de gesprekken over tweede meerjarige contracten?

Antwoord:

In mijn brief 'Opzet evaluatie en eerste beeld Wwz' van 27 november jl. ben ik ingegaan op de motie Voortman c.s. van 2 juli jl. die de regering verzoekt om in overleg met de sociale partners voorstellen te doen om meerjarige tweede tijdelijke contracten mogelijk te maken zonder dat op grond van de zogenoemde ketenbepaling een vast contract ontstaat.

De Stichting van de Arbeid heeft mij laten weten op dit moment, vijf maanden na de inwerkingtreding van de Wwz, eerst de werking van de wet te willen afwachten voordat zij een mening geeft over al dan niet vooronderstelde effecten. Zij vindt het nu niet opportuun om de Wwz aan te passen. Dit laat onverlet dat het denken over andere contractvormen niet stil hoeft te staan, aldus de Stichting. In deze zin is het blijvend monitoren van ontwikkelingen in relatie tot de effecten van de Wwz van belang, mede gelet op het overgangsregime dat op 1 juli 2016 eindigt.

Vraag:
Hoe denkt de minister over een eerlijkere arbeidsmarkt voor flexwerkers? (Niet goedkoper dan vaste werknemers, meedelen in opleidingsfondsen etc.)

Antwoord:
Uiteraard ben ik voorstander van een eerlijke arbeidsmarkt, ook voor flexwerkers. Daar worden dan ook al veel stappen voor ondernomen. Met de Wet werk en zekerheid wordt beoogd om de balans tussen vast en flexibel werk te herstellen. Doordat de transitievergoeding in beginsel verschuldigd is na een dienstverband van twee jaar of meer, onafhankelijk van of het een tijdelijk of een vast dienstverband betreft, neemt het verschil in kosten tussen het beëindigen van een tijdelijk en een vast contract af. Daarnaast leidt de Wet beperking ziekteverzuim arbeidsongeschiktheid vangnetters tot het grotendeels verdwijnen van het kostenverschil tussen vaste en tijdelijke arbeidsovereenkomsten bij ziekte. Ook toegang tot scholingsfondsen is een belangrijk element. Door O&O-fondsen wordt ook nagedacht hoe werknemers met flexibele contracten en zzp'ers gebruik kunnen maken van de faciliteiten van deze fondsen. In september heb ik met de Stichting van de arbeid afgesproken dat zij bespreken hoe dit concreet kan worden uitgevoerd door de O&O-fondsen. Zoals toegezegd bericht ik u begin 2016 over de uitkomsten hiervan.

Vraag:
Kent de minister het OESO onderzoek naar Single contract en zou hij willen kijken naar de mogelijkheden en gevolgen hiervan in Nederland?

Antwoord:
Ja, ik ben bekend met het onderzoek van de OESO Employment Outlook 2014 waarin de 'single contract' wordt genoemd.

Het 'single contract' zoals voorgesteld door de OESO komt kort gezegd neer op het afschaffen van tijdelijke contracten en het introduceren van één contractsvorm, voor onbepaalde tijd, waarbij de rechtsbescherming van de werknemer toeneemt met de duur van het dienstverband. Elementen van de notie om bescherming te laten toenemen met de duur van het dienstverband bestaan reeds in ons arbeidsrecht, waar bijvoorbeeld de opzegtermijn toeneemt met de duur van het dienstverband en ook de transitievergoeding bij ontslag hoger is naarmate het dienstverband langer is.

Het voorstel van het OESO gaat verder en leidt tot verschillende complicaties, bijvoorbeeld bij het effectueren van een graduele redelijke grond voor ontslag. Het OESO wijst ook zelf reeds op nadelen, zoals een verminderde bereidheid om zich aan het arbeidsrecht te houden. Gelet op deze reeds geschetste consequenties zie ik op voorhand geen aanleiding om een vergaande variant van het single contract verder te onderzoeken.

Vraag:
Wie krijgt de persoonlijke begeleiding waar nu geld voor vrij komt? Kan het UWV daar zelf over

beslissen?

Antwoord:
In mijn brief doorstart naar werk (30 november 2015) heb ik beschreven dat ik UWV heb gevraagd om meer persoonlijke dienstverlening. Op basis van vroegtijdige diagnose en selectie kan UWV beoordelen welke werkzoekenden een risico lopen op langdurige werkloosheid en wat zij ten minste nodig hebben om aan de slag te komen. Dit geeft de mogelijkheid om gerichte dienstverlening in te zetten voor deze mensen die varieert in intensiteit, aangepast aan de persoonlijke behoeften en mogelijkheden voor deze werkzoekenden. De dienstverlening kan bestaan uit bijvoorbeeld persoonlijke gesprekken, workshops, competentietests, netwerktrainingen en eventueel in combinatie met bij- of omscholing (scholingvouchers).

Vraag:
Kan de minister aangeven waar de 150 miljoen van het UWV naar toe gaat en is de effectiviteit ervan bewezen?

Antwoord:
In mijn brief van 30 november 2015, betreffende 'doorstart naar nieuw werk', heb ik een uitsplitsing gegeven van de budgetten per maatregel. De maatregelen zijn snel te implementeren en gericht op begeleiding naar kansrijke beroepen om de kans op resultaat te maximaliseren. Door de betrokkenheid van sociale partners is de kans op resultaat het grootst, omdat de maatregelen, waar mogelijk, vraaggericht worden ingezet. Tijdens de uitvoering van de verschillende maatregelen zal worden gemonitord welke maatregelen het beste werken voor welke mensen. De effectiviteit zal door een extern onderzoeksbureau worden beoordeeld. Ik zal de Kamer regelmatig informeren over de voortgang bij de tussenevaluaties van de sectorplannen.

Vraag:
Mensen zonder werk moeten fatsoenlijk worden behandelen. Minder regels, meer ruimte voor experimenten. Kan de staatssecretaris aangeven wat de stand van zaken is mbt experimenten in de participatiewet?

Antwoord:
Tot nu toe hebben vier gemeenten een voorstel ingediend om te experimenteren met de Participatiewet (Utrecht, Tilburg, Wageningen en Groningen).

Met de wethouders van deze gemeenten heb ik al twee constructieve gesprekken gevoerd.

In december vindt opnieuw overleg plaats en maak ik met de wethouders de balans op of/hoe wij verder gaan met dit traject.

Vraag:
Is het kabinet bereid het voorbehoud bij artikel 26 kinderrechtenverdrag te laten vallen?

Antwoord:
De stelling dat Nederland het enige land is dat niet heeft geratificeerd, is niet juist. Desalniettemin ben ik wel bereid te onderzoeken of in de vorm van bijvoorbeeld een 'interpreterende verklaring' een stapje kan worden gezet. Daarbij is het wel goed om te begrijpen waarom Nederland bij de inwerkingtreding van het VN-kinderverdrag in 1995 een voorbehoud heeft gemaakt bij artikel 26, dat een zelfstandig recht op sociale zekerheid aan kinderen toekent.
Het voorbehoud is destijds zorgvuldig gemaakt. Gezien de formulering van artikel 26 is het niet uitgesloten dat lidstaten aan een kind zelf sociale zekerheidsrechten moeten geven. In Nederland hebben kinderen geen zelfstandig recht op sociale zekerheid maar ontvangen kinderen sociale zekerheid zoals bijstand via hun ouders. Ook financiële ondersteuning van kinderen (zoals de kinderbijslag) loopt via de ouders. Het niveau van de sociale uitkering aan ouders is zo berekend dat die ook toereikend is voor de kosten van het onderhoud van hun kinderen.
In ons sociale zekerheidsstelsel is dit een principiële keuze. Om te voorkomen dat dit verdrag door

Nederlandse rechters zo kan worden geïnterpreteerd dat ons land toch een zelfstandig sociale zekerheidsrecht aan kinderen zelf moet geven, heeft Nederland ruim twintig jaar geleden bij de ratificatie dit voorbehoud bij dit artikel gemaakt. Een onderzoek zou moeten uitwijzen of deze overwegingen nog steeds valide zijn.

Het voorbehoud bij artikel 26 betekent natuurlijk dat rechten van kinderen belangrijk zijn. Ik vind dat ieder kind zich moet kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen in de samenleving. Het mag dan niet uitmaken of je geboren wordt in een rijk of arm gezin. Elk jaar stelt het kabinet 100 miljoen euro beschikbaar voor armoedebestrijding. Het grootste deel daarvan, 90 miljoen euro, gaat naar gemeenten. Ik heb aan gemeenten gevraagd om bij de inzet van dit geld speciale aandacht te besteden aan kinderen. Ik ben heel blij dat gemeenten dat ook doen, bijvoorbeeld door het aanbieden van het kindpakket. Een op de acht gemeenten biedt het pakket inmiddels aan. Uit recent onderzoek blijkt dat de belangstelling onder gemeenten toeneemt en ook het aantal voorzieningen in het pakket toeneemt.

Vraag:
Wat vindt de staatssecretaris van het voorstel om inwonende kinderen tot 27 jaar uit te zonderen van de kostendelersnorm?

Antwoord:
Sinds 1 januari 2015 is de kostendelersnorm ingevoerd in de Participatiewet.

Met de kostendelersnorm wordt bij het bepalen van de hoogte van de uitkeringsnorm rekening gehouden met het aantal mensen dat het hoofdverblijf in dezelfde woning heeft.

Mensen met medebewoners hebben namelijk lagere kosten dan mensen die alleen in een huis wonen, omdat kosten als huur, elektra etc. worden gedeeld.
Zo sluit de uitkeringshoogte van iemand in een twee- of meerpersoonshuishoudens beter aan bij de schaalvoordelen die deze persoon heeft met zijn of haar medebewoners en heeft men nog voldoende om van rond te komen.

De kostendelersnorm kent een aantal uitzonderingen, zoals studenten en commerciële relaties. Op verzoek van de Kamer zijn ook 21-minners daarbij opgenomen. Ik zie geen aanleiding om op dit moment hier een nieuwe uitzonderingscategorie aan toe te voegen.

Ook inwonende kinderen die niet studeren en 21 jaar of ouder zijn kunnen kosten delen. We verwachten van hen ook volwaardige participatie. Als een volwassen kind geen inkomen heeft, dan is de vraag hoe dat kan. Waarom werken ze niet? Waarom maken ze geen gebruik van ons sociale stelsel? Als volwassen kinderen niet zelf in hun levensonderhoud voorzien, dan kan dat niet via de uitkering van de ouder worden gerepareerd door een hogere uitkering voor de ouder.

Vraag:
Waarom krijgen vluchtelingen niet meer en eerder toegang tot leren en werken?

Antwoord:
De inzet van het kabinet is er op gericht om statushouders snel te laten integreren en actief te laten participeren. Blijven betekent meedoen. Daarom staan toeleiding naar werk en onderwijs voorop. Zo werkt de Taskforce Werk en Integratie Vluchtelingen onder andere aan een brede screening in de COA-fase waardoor vergunninghouders sneller en effectiever toegeleid kunnen worden naar de arbeidsmarkt.

Voor asielzoekers zonder status zijn er mogelijkheden om binnen bepaalde grenzen (vrijwilligers)werk te verrichten. Deze regels rond werk zijn er om verdringing op de arbeidsmarkt te voorkomen en om de opbouw van rechten op sociale voorzieningen te beperken. Tijdens de procedure mogen asielzoekers ook vrijwilligerswerk doen. Hiervoor is geen tewerkstellingsvergunning vereist.

Volwassen asielzoekers krijgen basale Nederlandse woordenschat aangeboden door vrijwilligers onder supervisie van het COA. Aan asielzoekers wordt momenteel echter geen Nederlandse les

gegeven in de COA-opvanglocaties door erkende docenten. De reden daarvoor is dat er weliswaar geen garanties of rechten kunnen worden ontleend aan de geleerde kennis van de Nederlandse taal, maar het wel verwachtingen kan scheppen als dit van overheidswege wordt aangeboden. Het kabinet vindt het van groot belang dat de overheid eenduidig is in haar boodschap en geen tegenstrijdige signalen afgeeft. Niettemin is de strekking van de eerder ingediende moties van Sjoerdsma, Klaver en Kuiken/Marcouch helder en deelt het kabinet met de indieners de opvatting dat het bij langdurig verblijf in de opvang van personen van wie de kans reëel is dat ze uiteindelijk een (tijdelijke) asielvergunning krijgen van belang kan zijn om Nederlandse les aan te bieden. Het kabinet heeft het COA om die reden gevraagd of en hoe het mogelijk is om voor deze personen Nederlandse les aan te bieden.

Vragen van het lid Dijkgraaf, prof.dr. E. (SGP)

Vraag:
Wil de minister in het actieplan om het UWV meer persoonlijk aandacht aan burgers te geven ook regels rondom de sollicitatieleeftijd meenemen?

Antwoord:
De regels rondom sollicitatieplicht staan los van de maatregelen die zijn getroffen om meer persoonlijke dienstverlening aan te bieden.

Voor wat betreft de sollicitatieleeftijd geldt het volgende:

In de regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten is vrijstelling geregeld voor uitkeringsgerechtigden (zoals onder andere WW, WIA, ZW) die op de eerste dag van werkloosheid 64 jaar of ouder is.

In verband met de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd wordt dit per 1 januari 2016 in technische zin aangepast. Vrijgesteld wordt de uitkeringsgerechtigde die op de eerste dag van werkloosheid de leeftijd heeft bereikt waarop hij binnen een jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereikt**.** Daarmee blijft het beleidsmatige uitgangspunt hetzelfde.

Ik wil bezien in hoeverre het in de rede ligt om het verschil in de vrijstellingsregeling weg te nemen tussen uitkeringsgerechtigden die al op de eerste werkloosheidsdag deze leeftijd hebben en degene die tijdens de uitkeringsduur deze leeftijd bereiken.

Vraag:
Kan de regering aangeven waar het de definitie van een klein bedrijf bij loondoorbetaling bij ziekte op baseert?

Antwoord:
De regering sluit bij de keuze voor een grens van tien maal de gemiddelde loonsom per werknemer aan, bij grenzen die al gehanteerd worden in het stelsel voor ziekte en arbeidsongeschiktheid. Voor de premiecomponenten van de gedifferentieerde premie Whk (WGA-vast, WGA-flex en premie ZW-flex) gelden sectorale premies voor werkgevers met een loonsom gelijk aan, of minder dan, 10 keer het gemiddelde premieplichtige loon per werknemer.

Vraag:
Is de regering bereid te onderzoeken op welke manier in Nederland gewerkt kan worden aan een ingroeimodel voor loondoorbetaling bij ziekte waarbij rekening wordt gehouden met de duur van de arbeidsrelatie?

Antwoord:
Ik begrijp dat de lasten voor werkgevers in sommige gevallen erg lang door kunnen werken en dat dit vooral in de situatie waarbij de arbeidsrelatie nog niet zo lang duurt door werkgevers als disproportioneel ervaren wordt.
Ik heb uw Kamer al eerder geïnformeerd over de uitgangspunten die ik bij het oplossen van de knelpunten die rondom loondoorbetaling ervaren worden hanteer: de oplossing dient aan te sluiten bij de problematiek die kleine werkgevers ervaren en zal op draagvlak onder werkgevers en werknemers moeten kunnen rekenen; de wettelijke positie van werknemers zal niet verslechteren en het leidt niet tot een te grote toename van de collectieve lasten.
De voorgestelde aanpassing, waarbij de duur van de loondoorbetalingsplicht gekoppeld wordt aan de duur van de arbeidsrelatie past niet binnen deze uitgangspunten. Voor werknemers die kort na het aangaan van een arbeidsrelatie ziek of arbeidsongeschikt worden verslechtert de wettelijke positie aanzienlijk. De werknemer zal in dat geval gedurende een kortere tijd inkomensbescherming genieten, en ook de re-integratiemogelijkheden bij de (eigen) werkgever zullen beperkt worden.
Afhankelijk van de vormgeving stromen meer werknemers in de WIA in, of zal mogelijk het beroep op WW en Bijstand toenemen. Hierdoor zijn er minder mensen met een aandoening aan het werk en zullen de collectieve lasten toenemen.
Ik ben daarom niet voornemens te onderzoeken hoe in Nederland met een ingroeimodel voor loondoorbetaling bij ziekte gewerkt kan worden.

Vraag:
Wil de regering een model overnemen waarbij werkgevers niet verplicht worden om meer te betalen dan bepaalde wettelijke normen, zoals ook in de Participatiewet is bedacht voor de laagste loonschalen?

Antwoord:
Sociale partners zijn het best in staat af te wegen welke afspraken over arbeidsvoorwaarden – al dan niet bovenwettelijk – in de cao moeten worden opgenomen. Zij hebben zicht op de situatie in een sector en zij kennen de wensen van de werkgevers en werknemers. Het is bovendien hun recht – vastgelegd in meerdere internationale verdragen – om vrij collectief te kunnen onderhandelen. Het staat individuele werkgevers en werknemers uiteraard vrij om zich niet aan te sluiten bij een werkgeversvereniging of vakbond en niet deel te nemen aan de collectieve onderhandelingen. Maar wanneer ik zou regelen dat individuele werkgevers niet meer verplicht kunnen worden om meer te betalen dat wat in de wet is geregeld terwijl dat wel door cao-partijen is afgesproken, dan zou ik de facto het instrument van avv afschaffen. Ik voel daar niets voor. Avv voorkomt concurrentie op arbeidsvoorwaarden en zorgt voor een gelijk speelveld. De afspraak die gemaakt is met sociale partners in het kader van de Participatiewet laat het avv-instrument dan ook ongemoeid.

Vraag:
Wil de staatssecretaris aangeven hoe uitvoering wordt gegeven aan de bij de begroting V&J ingediende motie m.b.t. financiële ondersteuning van De Compagnie van Gevangenenzorg Nederland, wat aansluit bij de doelstellingen van de Participatiewet?

Antwoord:
Ik sta sympathiek tegenover deze motie. Ik zal in overleg met de minister van Veiligheid en Justitie bezien op welke hieraan invulling kan worden gegeven en welke financiële mogelijkheden er zijn.
Ik zal daarbij ook betrekken of het onderdeel kan zijn van het jaarlijkse ESF-programma dat onder leiding van het ministerie van V&J wordt uitgevoerd.

Vraag:
Denkt de regering bij de invoering van de Participatieverklaring aan de verklaring die in de pilots is gebruikt? Is de regering bereid om te bezien op welke manier aandacht gegeven kan worden aan belangrijke culturele problemen uit de islamitische wereld (gedwongen huwelijken, polygamie, vrouwenbesnijdenis)?

Antwoord:

In de participatieverklaring, zoals deze in de pilots is gebruikt, staan de kernwaarden van de Nederlandse samenleving centraal. De door de heer Dijkgraaf aangehaalde problemen van gedwongen huwelijken, polygamie en vrouwenbesnijdenis staan haaks op deze kernwaarden. Ik zal zorgen dat dit in het traject waar nodig duidelijk wordt gemaakt en daarbij gebruik maken van de buitenlandse voorbeelden van onder andere Frankrijk.

Vragen van het lid Krol, H.C.M. (50 plus)

Vraag:
Waarom wordt de AOW-leeftijd verhoogd in een tijd van forse werkloosheid?

Antwoord:
De AOW is verhoogd om ons sociale stelsel betaalbaar te houden voor nieuwe generaties. Dat is ook nodig bij forse werkloosheid.

De verhoging van de AOW-leeftijd leidt bovendien niet structureel tot verdringing. Onderzoek van het CPB laat zien dat de vraag naar arbeid op de langere termijn namelijk wordt bepaald door het aanbod van arbeid. We hebben in Nederland inmiddels ook al de nodige ervaring met verhoging van de effectieve uittreedleeftijd. Die gaat al jarenlang omhoog. Dit heeft niet geleid tot massawerkloosheid maar vooral tot een hogere participatie.

Vraag:
Is de minister bereid zijn collega's van VWS te wijzen op het belang van de Code verantwoordelijk marktgedrag waarin een ondergrens voor het prijs-, belonings- en kwaliteitsniveau?

Antwoord:
Mijn collega’s van VWS hebben de transitie commissie gevraagd om de trekkersrol op zich te nemen bij de totstandkoming van de Code verantwoordelijk markt gedrag, en zijn zich derhalve terdege van bewust van het belang van de code.

Vraag:
Wanneer komt het kabinet met een ingrijpende operatie om de enorme uitdagingen van de arbeidsmarkt het hoofd te bieden?

Antwoord:
Het kabinet heeft de aflopen grote hervormingen doorgevoerd. Maar daarmee is de arbeidsmarkt niet af.

Technologische veranderingen hebben mogelijk een grote impact op de arbeidsmarkt. De snelheid van technologische innovaties en de mogelijke impact hiervan op het werk, en de werkenden, van de toekomst roepen de vraag op hoe we onze economie, onderwijs en arbeidsmarkt zo inrichten dat werkenden maximaal kunnen profiteren van de kansen die technologie biedt. Zoals ik heb aangegeven in mijn brief van 30 november jongstleden over het verzoek van de begeleidingscommissie Technologie en arbeidsmarkt anticipeert het kabinet in haar beleid langs verschillende wegen op technologische ontwikkelingen door het vestigingsklimaat te verbeteren, het opleidingsniveau van de beroepsbevolking te verhogen, leren tijdens de loopbaan te stimuleren en soepele transities naar nieuw werk te faciliteren.

Tegelijkertijd zoekt het kabinet in dialoog met de samenleving, de wetenschap en uw Kamer naar het antwoord op de vraag of Nederland zich nog beter kan voorbereiden en welke partijen daarbij welke rol hebben. Omdat sociale partners op dit thema een belangrijke rol hebben is de Sociaal-Economische Raad hierover om advies gevraagd. Dit advies zal waarschijnlijk medio zomer 2016

verschijnen. Het kabinet zal na ontvangst van dit advies integraal reageren op de vraag hoe Nederland zich verder kan voorbereiden op het 'robottijdperk', en om zou moeten gaan met de uitdagingen die op ons afkomen. Hierbij worden ook de andere onderzoekstrajecten die op dit onderwerp lopen meegenomen, bijvoorbeeld die van het Centraal Planbureau, de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid en het Rathenau Instituut.

Vraag:
Hoe denkt de Minister over een algemene vrijstelling van de sollicitatieplicht voor mensen van 64 jaar en ouder en over het voorstel dat UWV de mogelijkheid moet krijgen gemotiveerd en individueel vrijstelling van de sollicitatieplicht te verlenen aan personen vanaf 60 jaar.

Antwoord:
Er geldt vrijstelling van de sollicitatieplicht voor de persoon die op de eerste werkloosheidsdag de leeftijd heeft bereikt waarop hij binnen een jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereikt.

Ik wil wel bezien in hoeverre het in de rede ligt om het verschil in de vrijstellingsregeling weg te nemen tussen uitkeringsgerechtigden die al op de eerste werkloosheidsdag deze leeftijd hebben en degene die tijdens de uitkeringsduur deze leeftijd bereiken.

Ik ben geen voorstander van het afschaffen van de sollicitatieplicht voor mensen die ouder zijn dan 60 jaar. De situatie verschilt van persoon tot persoon. Veel ouderen weten prima een nieuwe baan te vinden. Tot en met oktober van dit jaar zijn ruim 57.000 50-plussers vanuit de WW aan de slag gegaan. Maar een deel van de oudere werklozen heeft het lastiger om een baan te vinden op de arbeidsmarkt. De mensen die moeilijk de weg op de arbeidsmarkt vinden moeten we daarbij helpen, onder andere door sneller persoonlijke dienstverlening aan te bieden en netwerk- en sollicitatietrainingen te geven.

Vraag:
Vindt de minister ook dat de cijfers zoals die gepresenteerd zijn in en rondom deze begroting en het Belastingplan, bevestigen dat de kloof tussen werkenden en gepensioneerden alleen maar groter wordt?

Antwoord:
Het klopt dat werkenden er volgend jaar meer op vooruit gaan dan gepensioneerden. Het kabinet heeft er bewust voor gekozen om werk lonender te maken en zo de arbeidsmarkt beter te laten functioneren. Daarbij streeft het kabinet steeds naar een evenwichtige inkomensontwikkeling. Over de periode 2002-2012 is de koopkrachtontwikkeling van ouderen over het algemeen positiever geweest dan die van veel andere huishoudens. In de periode 2013-2015 hebben ouderen met aanvullend pensioen te maken gehad met een negatievere koopkrachtontwikkeling dan werkenden. Dat komt met name doordat de indexatiegraad van de pensioenfondsen achterbleef bij de loon- en prijsontwikkeling. Het kabinet heeft in deze jaren niet gericht bezuinigd op ouderen. Ook volgend jaar heeft het kabinet oog voor de koopkracht van ouderen; de bezuiniging op de huurtoeslag wordt uitgesteld, de tijdelijke verhoging van de zorgtoeslag wordt verlengd en de ouderenkorting wordt netto met €145 verhoogd. Dat leidt niet tot grote plussen, maar per saldo verbetert de koopkracht van ouderen volgend jaar wel met 0,2%. Hierdoor gaat 62% van de ouderen volgend jaar op vooruit. Inmiddels is met de vierde nota van wijziging bij het Belastingplan vanaf 2017 €100 miljoen beschikbaar gekomen waarmee een deel van de verhoging van de ouderenkorting structureel gemaakt kan worden.

Vraag:
Gaat de staatssecretaris regelen dat inkomen uit aanvullend pensioen niet langer in mindering wordt gebracht op de Overbruggingsregeling AOW?

Antwoord:
Nee. De OBR is bedoeld als vangnetregeling op minimumniveau voor mensen met een vut- of prepensioenregeling die zich niet hebben kunnen voorbereiden op de verhoging van de AOW-leeftijd. Het is dus anders dan de AOW, geen basisvoorziening, maar een regeling die aanvult tot het minimum niveau. De OBR staat open voor alleenstaanden met een inkomen lager dan 200% van het WML. Voor gehuwden staat de OBR open indien het inkomen lager is dan 300% van het

WML.

Vraag:
Gaat het kabinet nog iets regelen voor het AOW-gat van Surinaamse Nederlanders? Gaat de minister zich er met zijn collega van Financiën voor inzetten, dat Nederland en Suriname afspraken maken om de belasting op de Nederlandse AOW-uitkering en de Remigratie-uitkering hier te laten heffen? Is bronstaatheffing voor deze uitkeringen niet meer voor de handliggend?

Antwoord:
Ik wil en kan de situatie van het AOW-tekort van Surinamers niet veranderen. Dat heb ik in 2009 al aangegeven.
Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden ging ervan uit dat elk land van het Koninkrijk zelf verantwoordelijk is voor het eigen socialezekerheidsstelsel. Dit druist niet in tegen internationale verdragen.
Voor iedereen in Nederland die naast een AOW-tekort onvoldoende middelen heeft is er algemene bijstand (AIO). Het is goed dat deze voorziening bestaat. De overheveling van de AIO naar de SVB zorgt ervoor dat mensen die recht hebben op AIO, maar daar voorheen geen gebruik van maakten, nu daadwerkelijk meer gebruik maken van de AIO.

Een aparte regeling voor mensen van Surinaamse komaf leidt tot ongelijke behandeling t.o.v. andere mensen met AOW-tekort. Dat zijn niet alleen mensen van allochtone herkomst, maar dat kunnen ook autochtone Nederlanders zijn.

U vraagt verder dit vraagstuk onder aandacht te brengen van mijn collega bij Financien. Nederland heeft in 1975 een belastingverdrag gesloten met Suriname om dubbele belasting over inkomens, waaronder AOW-uitkeringen, te voorkomen. Dit verdrag wijst het heffingsrecht over AOW-uitkeringen exclusief toe aan het woonland. Suriname mag de AOW-uitkeringen van in Suriname woonachtige personen belasten. De hoogte van de belastingheffing in Suriname is een Surinaamse aangelegenheid. De toepassing van belastingverdragen behoort tot de competentie van de Staatssecretaris van Financien. Het ligt niet voor de hand dat ik hierover nu in contact treed met mijn ambtgenoot.

Vraag:
Hoe beoordeelt de minister het onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek dat de stijgende levensverwachting géén gelijke trend houdt met de levensverwachting in goede gezondheid en welke consequenties verbindt hij hieraan? Is de minister bereid de ontwikkeling van de gemiddelde levensverwachting en de levensverwachting in gezondheid scherp te volgen, hierover periodiek aan de Kamer te rapporteren en zo nodig hieraan beleidsconsequenties te verbinden?

Antwoord:
Het onderzoek van het CBS laat inderdaad zien dat de stijgende levensverwachting geen gelijke trend houdt met de levensverwachting in goede gezondheid. Het uit elkaar lopen van deze trends speelt zich echter af ruim na de AOW-gerechtigde leeftijd en hoeft daarom niet van invloed te zijn op het in de AOW vastgelegde automatisme, dat van koppeling van de AOW-gerechtigde leeftijd aan de resterende levensverwachting. Ik zie dan ook geen aanleiding deze ontwikkeling te monitoren of hierover periodiek te berichten aan de Kamer.

Vraag:
Is de staatssecretaris bereid bij DNB aan te dringen op een heroverweging van de UFR?

Antwoord:
Het is duidelijk dat pensioenfondsen last hebben van de aanhoudend lage rente. Iedereen is zich daar zeer van bewust. Een aanhoudende lage rente vergroot het spanningsveld tussen premie, risico en ambitie. Er is meer premie nodig om dezelfde ambitie te kunnen waarmaken. Bij een lage premie moet meer risico worden genomen. Sociale partners staan daardoor voor scherpe keuzes ten aanzien van de premie en de beoogde ambitie in een uitkeringsovereenkomst. Dat blijkt ook uit het onderzoek “gevolgen lage rente en ufr voor de financiële positie van pensioenfondsen”

(Kamerstukken II 2015/16, 32043 nr. 285)dat recent naar uw Kamer is gestuurd.

Het kabinet vindt het van belang dat de rente waar pensioenfondsen mee rekenen zo realistisch mogelijk wordt vormgegeven. De vaststelling van de rente dient objectief en onafhankelijk te gebeuren. Het besluit van DNB om de ufr-methode aan te passen heeft zij gebaseerd op een door het kabinet ingestelde onafhankelijke commissie UFR.

Zoals aangeven in de begeleidende brief aan de Kamer,zal het kabinet samen met de andere betrokken partijen de ontwikkelingen van de rente in de gaten blijven houden, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. Het onderzoek naar de gevolgen van de lage rente laat zien dat pensioenuitkeringen die met een hoge mate van zekerheid zijn toegezegd extra kwetsbaar zijn voor een aanhoudende lage rente. In dat kader is het goed dat we aan de slag gaan met het uitwerking van de hoofdlijnen uit de brief over de toekomst van het pensioenstelsel.

Vraag:
Wat vindt de staatssecretaris van het idee om pensioenfondsen te vragen data via ‘mijnpensioenoverzicht’ aan banken ter beschikking te stellen, zodat de klant, als hij daarvoor toestemming geeft, via zijn mobielbankieren App voortdurend inzicht heeft in zijn opgebouwde pensioen? Is de staatssecretaris bereid hiertoe overleg te starten met betrokkenen?

Antwoord:
Het kabinet onderschrijft van harte het pleidooi voor een goede, toegankelijke informatievoorziening over het pensioen. De website mijnpensioenoverzicht.nl van het pensioenregister speelt hierin een centrale rol. Het pensioenregister, dat door de pensioenuitvoerders in stand wordt gehouden, stelt iedereen in de gelegenheid om online eenvoudig de gegevens over zijn of haar eigen pensioen te raadplegen. In het reglement van de Stichting Pensioenregister staan de rechten en plichten beschreven van pensioenregister, pensioenuitvoerders, Sociale Verzekeringsbank en de burgers, zodat een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens is verzekerd. De banken hebben hierin geen rol, dus een verbinding met een app voor mobiel bankieren ligt niet voor de hand. Wel staat het kabinet open voor mogelijkheden om de functionaliteit van het pensioenregister uit te breiden.

Vraag:
Wat gaat het kabinet ondernemen om te voorkomen dat steeds meer 45-plussers verder afglijden richting armoede?

Antwoord:
Het kabinet vindt het belangrijk dat wordt voorkomen dat ouderen langdurig zonder werk komen te zitten. In mijn brief van 30 november 2015 (“Aanpak langdurige werkloosheid ouderen”) heb ik aangeven dat ik de komende periode met sociale partners ga kijken welke concrete maatregelen we kunnen nemen om te voorkomen dat ouderen werkloos worden. Dit onder andere door het naar een nieuwe baan begeleiden van werknemers die met ontslag worden bedreigd. Maar ook doordat werknemers zelf aan de slag gaan met het versterken van hun eigen positie op de arbeidsmarkt. Als ouderen toch werkloos raken, is het van belang dat zij zo snel mogelijk worden begeleid om te voorkomen dat zij langdurig langs de kant komen staan. Gedacht kan worden aan gerichte en persoonlijke dienstverlening voor deze mensen. Deze dienstverlening moet maatwerk zijn die varieert in intensiteit, aangepast aan de persoonlijke behoeften en mogelijkheden voor deze werkzoekenden. Ook kunnen oudere werkzoekenden door middel van scholing, eventueel in combinatie met de Brug-WW, naar een nieuwe baan worden begeleid.

Vraag:
Wat kan de minister doen om de situatie van kleine zelfstandigen bij de schuldhulpverlening te verbeteren en om de handelwijze van diverse gemeenten méér te stroomlijnen? Wat vindt de minister van het onlangs gelanceerde plan in de gemeente Rotterdam? Daar kunnen vastgelopen

ondernemers terecht voor hulp, zonder geld op tafel te leggen wat er dat moment niet is.

Antwoord:
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de integrale schuldhulpverlening. Die verantwoordelijkheid is specifiek bij gemeenten belegd omdat zij het beste maatwerk kunnen bieden en qua aanbod van dienstverlening kunnen inspelen op de lokale behoeften. Dat houdt ook in dat dienstverlening per gemeente kan verschillen. Van gemeenten mag vanuit hun wettelijke verantwoordelijkheid wel worden verwacht dat zij ervoor zorg dragen dat een bepaalde vorm van dienstverlening aanwezig is, ook voor zelfstandigen met financiële problemen, zeker wanneer het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen onvoldoende soelaas biedt.

In meerdere verzamelbrieven zijn gemeenten er dan ook reeds door mij op gewezen dat schuldhulpverlening ook voor zelfstandigen met problematische schulden dient open te staan en samen met de NVVK wil ik ook kijken hoe wij gemeenten beter kunnen faciliteren om ook voor deze groep passende dienstverlening te ontwikkelen. Het door u genoemde initiatief in Rotterdam kan daarbij wellicht als voorbeeld dienen.

Vraag:
Volgens de Vereniging voor Schuldhulpverlening zou de overheid niet langer als eerste aan de beurt moeten komen als er schulden worden geïnd. Wat vindt de minister van deze suggestie? En kan de minister er bij gemeenten op aandringen dat ambtenaren die belast zijn met schuldsanering worden aangezet tot snelheid?

Antwoord:
Het afschaffen van (alle) preferenties van overheidsorganisaties is niet wenselijk en ook niet nodig om tot een betere handhaafbare beslagvrije voet te komen. We moeten niet vergeten dat het om terug- en invordering gaat van publieke middelen. Als de overheid een stap terug zou doen, wordt deze ruimte ingenomen door concurrente, private schuldeisers. Dat vind ik geen wenselijk weg om te gaan.

Ik zie meer in een meer gerichte inzet van (bijzondere) incasso-instrumenten door overheidsorganisaties. Door de inzet van (bijzondere) incasso-instrumenten kan het immers voorkomen dat mensen onder de van toepassing zijnde beslagvrije voet terechtkomen.

Daarom onderzoekt de interdepartementale projectgroep vereenvoudiging beslagvrije voet de mogelijkheden om incasso-instrumenten meer gericht in te zetten in relatie tot een betere handhaafbare beslagvrije voet.

Ingevolge de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening geldt een wachttijd voor schuldhulpverlening van maximaal 4 weken. Iemand die zich tot de gemeente heeft gewend voor schuldhulpverlening, moet binnen vier weken een eerste gesprek hebben waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Als er sprake is van een bedreigende situatie vindt het eerste gesprek binnen 3 weken plaats. Dit zijn uiterste (orde)termijnen. Natuurlijk zijn korte(re) termijnen en een spoedige schuldhulpverlening wenselijk, dat zullen ook de gemeenten erkennen. Tegelijkertijd is de voortgang van een schuldhulpverleningstraject afhankelijk van omstandigheden die niet altijd in de beïnvloedingssfeer van de gemeente liggen. Desondanks zal ik voor dit punt in het bestuurlijk overleg met de VNG aandacht vragen.

Vraag:
Op de website van de Rijksoverheid staat in de takenlijst van de staatssecretaris “participatie ouderen”. Met welke activiteiten en maatregelen vervult zij deze taak?

Antwoord:
Participatie ouderen is de verantwoordelijkheid van de minister, niet van de staatssecretaris. Met een breed palet aan maatregelen wordt de arbeidsmarktpositie van ouderen ondersteund. Het Actieplan 50 plus werkt, met scholingsvouchers, plaatsingsfees, inspiratiedagen en netwerkbijeenkomsten, helpt ouderen bij het vinden van werk. De mobiliteitbonus voor oudere uitkeringsgerechtigden maakt het financieel aantrekkelijk voor werkgevers om ouderen in dienst te

nemen. Ook proefplaatsing en de no-risk polis helpen daarbij. Recent heeft de minister ook aangekondigd om samen met sociale partners een actieplan op te stellen om de arbeidsmarktpositie van ouderen te verbeteren en een boegbeeld in te stellen om een cultuurverandering te realiseren.

Vraag:
Wanneer kan de ambassadeur ouderenwerkloosheid aan de slag?

Antwoord:
Ik heb in de brief van 30 november over de aanpak langdurige werkloosheid ouderen aangegeven dat ik de komende periode met sociale partners ga kijken welke maatregelen we kunnen nemen. Dat moet in het voorjaar leiden tot een actieplan, met concrete acties gericht op het verberen van de arbeidsmarktpositie van ouderen. Het boegbeeld moet met dit actieplan aan de slag gaan, partijen verbinden en zich in het bijzonder richten op het bewerkstelligen van een cultuuromslag. Zodra duidelijk is wie dit boegbeeld zal worden, zal ik uw Kamer hierover informeren

Vraag:
Wat vindt de minister van herinvoering van de stapelingsmonitor?

Antwoord:
De meest recente stapelingsmonitor is opgenomen in de begroting 2015. Met de stapelingsmonitor werd onderzocht hoeveel huishoudens te maken zouden krijgen met maatregelen die niet in het koopkrachtbeeld worden meegenomen zoals bijvoorbeeld de wijzigingen in Wmo en AWBZ-voorzieningen vanuit de hervorming langdurige zorg, de invoering van de Participatiewet en de decentralisatie van de jeugdzorg. Hierbij is gekeken naar degenen die in 2011 gebruik maakten van deze regelingen. De stapelingsmonitor beschrijft dus in feite het eindbeeld voor 2018. Omdat de maatregelen niet in belangrijke mate zijn gewijzigd, verandert het beeld niet meer. Daarom is de stapelingsmonitor niet opnieuw opgenomen in de begroting 2016.

Vragen van het lid Öztürk, S. (GrKÖ)

Vraag:
Is de minister bereid om een deel van het geld wat niet in de sectorplannen is besteed 120 mln. te besteden aan bedrijfsoverdracht en ambachtseconomie?

Antwoord:
Nee. In mijn brief Doorstart naar werk (30 november jl.) heb ik aangegeven dat de resterende middelen van de sectorplannen worden ingezet voor maatregelen die werkzoekenden van werk naar werk en van werkloosheid naar werk helpen. Om te voorkomen dat mensen werkloos raken, zet ik in op persoonlijke dienstverlening aan werkzoekenden, scholingsvouchers, Brug-WW en mobiliteitsteams in de regio.

Vraag:
Wat gaat de minister doen om de loonongelijkheid op te heffen tussen mannen en vrouwen die werken bij de overheid?

Antwoord:
Zoals in het Regeerakkoord is opgenomen, zet het kabinet zich actief in om nog bestaande beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen voor gelijke arbeid weg te nemen. De afgelopen jaren zijn er verschillende acties ondernomen om het beloningsverschil tussen mannen en vrouwen te verkleinen/weg te nemen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de facilitering van de website gelijkloon.nl, de Quickscan van het College voor de Rechten van de Mens, de organisatie van de Gelijk Loon Dagen, de met steun van het ministerie van OCW door WomenInc. georganiseerde

bewustwordingscampagne en onderzoek naar beloningsverschillen door het CBS. Voorts verrichten de ministeries van OCW en van SZW in samenwerking met het College onderzoek naar gelijke beloning bij hogescholen en in de verzekeringssector. Dit in vervolg op een soortgelijk onderzoek van het College bij de algemene ziekenhuizen in 2012. De resultaten van het onderzoek bij de hogescholen worden begin 2016 bekend gemaakt. Het onderzoek in de verzekeringssector wordt voor de zomer 2016 afgerond.

Verder is op 16 mei 2014 het 'Actieplan arbeidsdiscriminatie en kabinetsreactie SER advies Discriminatie werkt niet!' naar de Tweede Kamer verzonden, waarin ook acties zijn opgenomen met betrekking tot beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen. Op 1 september jl. is uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van dit actieplan. Tot slot krijgt dit onderwerp ook aandacht in het emancipatiebeleid. Zo zijn er maatregelen om meer vrouwen in topposities te laten benoemen, meer meisjes en vrouwen toe te leiden naar 'mannenberoepen' zoals de techniek en om de arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid van vrouwen te bevorderen. Begin 2016 wordt uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van het emancipatiebeleid.

Vraag van het lid Klaveren, drs. J.J. van (GrBvK)

Vraag:
Waarom doen Marokkanen en Turken het zoveel slechter qua arbeidsparticipatie dan bijv Vietnamezen en Chinezen?

Antwoord:
Uit onderzoek van het SCP uit 2011 blijken forse verschillen in kenmerken tussen Chinese Nederlanders enerzijds en Marokkaanse en Turkse Nederlanders anderzijds die de verschillen in hun arbeidsparticipatie verklaren. Zo stelt het SCP vast dat de meer recente instroom Chinezen vooral bestaat uit studie- en kennismigranten, die jong, alleenstaand en hoog opgeleid zijn en derhalve gunstige arbeidsmarktkenmerken hebben.

Dat geldt ook voor de tweede generatie Chinese migranten: Zij zijn zeer hoog opgeleid (hoger dan autochtone Nederlanders) en hebben moderne opvattingen. Dat vertaalt zich in een goede arbeidsmarktpositie. Die achtergrondkenmerken verschillen sterk van de Turkse en Marokkaanse groepen.

De positie van de oudere eerste generatie Chinezen is overigens substantieel minder gunstig: zij hebben weliswaar vaak werk, maar zijn laag opgeleid en dat vertaalt zich in een groot aandeel met een laag inkomen.

Over de positie van Vietnamezen is geen informatie beschikbaar.

Vragen van het lid Klein, N.P.M. (Klein)

Vraag:
Kan de staatssecretaris meer vertellen over haar onderzoek naar de mogelijkheden om experimenten mogelijk te maken onder de huidige Participatiewet?

Antwoord:
Tot nu toe hebben vier gemeenten een voorstel ingediend om te experimenteren met de Participatiewet (Utrecht, Tilburg, Wageningen en Groningen). Met de wethouders van deze gemeenten heb ik al twee constructieve gesprekken gevoerd. In december vindt opnieuw overleg plaats en maak ik met de wethouders de balans op of/hoe wij verder gaan met dit traject.

Vraag:
Is de staatssecretaris bereid om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de VNG in haar brief "Resultaat Uitvraag Praktijkervaring Kostendelersnorm"?

Antwoord:
Ik ben de VNG erkentelijk voor het nader inzicht verschaffen in de invoering van de kostendelersnorm en de signalen die gemeenten hier over geven. Veel van de knelpunten die de VNG heeft gesignaleerd zijn niet nieuw voor mij en houd ik nauwlettend in de gaten.
Op een aantal punten heb ik reeds actie ondernomen om ervoor te zorgen dat gemeenten beter op de hoogte zijn van de ruimte die zij hebben om maatwerk te verlenen. Zo heb ik in de meest recente Verzamelbrief aan gemeenten onder meer geïnformeerd over de mogelijkheden om maatwerk toe te passen en hoe er omgegaan kan worden met de kostendelersnorm in geval van tijdelijk verblijf.
Ik ga de brief van de VNG verder goed bestuderen en ik wil ook graag met de VNG in gesprek over de aanbevelingen die zij doen. Ik wil in ieder geval graag overleggen met de VNG hoe gemeenten verder geholpen kunnen worden met het verlenen van maatwerk en de ruimte in te vullen die de wet biedt.
Tegelijkertijd blijf ik in contact met gemeenten en blijf ik luisteren naar hoe de invoering van de kostendelersnorm ook de komende tijd uitwerkt.

Vraag:
Wat is het resultaat van de gesprekken die de minister met sportbonden zou hebben over de ketenregeling?

Antwoord:
In de gesprekken met de sportsector is toegelicht dat ook in de sportsector gebruik kan worden gemaakt van de afwijkingsmogelijkheid van de ketenbepaling als men vindt dat de hoofdregel tot problemen voor de bedrijfsvoering leidt. Ook is gewezen op de mogelijkheid om de ketenbepaling in uitzonderlijke gevallen buiten toepassing te verklaren. Vereist is dan wel dat er een cao wordt gesloten.

Als het niet mogelijk is een cao te sluiten (omdat de betreffende werkgevers en werknemers niet zijn georganiseerd) bestaat de mogelijkheid om in een arbeidsovereenkomst een cao van toepassing te verklaren waar men zelf geen partij bij is.

Het moet dan uiteraard wel gaan om vergelijkbare functies waarvoor in de betreffende cao een uitzondering is gemaakt op de hoofdregel van de ketenbepaling. Het van toepassing verklaren van de cao Sportverenigingen zou in dat verband een mogelijkheid zijn.

Voor zover het echt bijbaantjes zijn (wat vaak in de amateursport het geval is) en op termijn een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd is ontstaan, dan zullen degenen voor wie dat geldt er ook geen probleem mee hebben om die arbeidsovereenkomst aan het einde van een seizoen met wederzijds goedvinden te beëindigen. In dat geval is de club waar men werkt ook geen transitievergoeding verschuldigd.

Kortom, ook voor de sportsector geldt dat in goed overleg veel mogelijk is. De sportbonden zullen zich nu beraden op welke wijze zij hier een vervolg aan willen geven.

Vraag:
Kan de minister in de evaluatie van de ketenbepaling ook rekening houden met ongewenste neveneffecten?

Antwoord:
De hoofdvraag bij de evaluatie van de ketenbepaling is wat de doeltreffendheid is en wat de effecten zijn van de aanpassing van de regeling. Niet alleen de effecten op de doorstroom van tijdelijke naar vaste contracten worden in kaart gebracht, maar ook de uitstroom vanuit tijdelijk werk naar een uitkering. Door het belichten van deze beide kanten zullen mijns inziens ook eventuele ongewenste neveneffecten aan het licht komen.

Vraag:
Is de minister bereid te bekijken hoe de lasten op arbeid voor de oudere werknemer verlaagd kunnen worden? Kan de minister deze lijn meenemen in zijn actieplan voor de oudere werknemer?

Antwoord:
Het kabinet wil de lasten op arbeid met €5 miljard te verlichten voor alle werkenden om de werkloosheid terug te dringen. Ook ouderen profiteren hiervan.

Zoals ik heb aangegeven in mijn brief van maandag is het wel zo dat een verlaging van de loonkosten het aantrekkelijker maakt oudere werklozen weer in dienst te nemen. Op dit moment vindt één op de vier werkgevers de loonkosten voor ouderen bijvoorbeeld te hoog in vergelijking met hun productiviteit. De mobiliteitsbonus en de no-risk polis zijn er al op gericht om de loonkosten te verlagen.

Ook hebben sociale partners vastgesteld dat de arbeidsmobiliteit van oudere werkenden lager ligt door de met ontziemaatregelen gepaard gaande extra arbeidskosten. De StvdA heeft al eerder de aanbeveling gedaan aan cao-partijen om bestaande generieke ontziemaatregelen om te vormen indien blijkt dat deze feitelijk geen bijdrage leveren aan de duurzame inzetbaarheid van oudere werknemers. In steeds meer CAO's worden ontziemaatregelen dan ook omgezet naar generieke maatregelen. In de komende periode ga ik met sociale partners verkennen wat nog meer gedaan kan worden.

Vraag:
Vindt de minister het niet logischer om de 6 maanden bij de ketenbepaling weer terug te draaien naar 3 maanden?

Antwoord:
Verkorting van de tussenpoos naar drie maanden druist in tegen de gedachte achter de WWZ om draaideurconstructies te voorkomen en zal er toe leiden dat werkgevers draaideurconstructies via de WW in stand houden. Na het einde van een tijdelijk contract zal een werknemer tijdelijk een beroep op de WW doen, in de wetenschap dat hij of zij later kan terugkeren. Zijn of haar werk wordt in die periode veelal dan door een ander verricht, die vervolgens ook tijdelijk in de WW belandt. In feite betreft het vaak structurele werkzaamheden.

Vraag:
Kan de minister een reactie geven op het voorstel om, net als bij studenten, statushouders een 'statusvoorschot' te geven om van te leven en te leren en om te investeren in hun eigen toekomst? Statushouders kunnen dan als zij aan het werk komen de lening via gunstige voorwaarden terugbetalen.

Antwoord:
Een 'statusvoorschot' is niet nodig omdat er geen gat bestaat dat moet worden gerepareerd.

Vanaf het moment dat asielzoekers een verblijfsvergunning wordt verleend, zijn zij inburgeringsplichtig. Zij kunnen dan een lening bij DUO aanvragen waarmee zij inburgeringscursussen bij een taalinstelling kunnen starten. Wanneer statushouders voor het inburgeringsexamen slagen, wordt de lening kwijtgescholden.

Zodra asielzoekers een verblijfsvergunning asiel bepaalde tijd of onbepaalde tijd hebben, komen zij onder dezelfde voorwaarden als alle andere studenten in aanmerking voor studiefinanciering. Hiertoe is Nederland gehouden op grond van het Vluchtelingenverdrag. Statushouders kunnen ook hiervoor bij DUO een lening aanvragen, net als Nederlandse studenten. Voor de terugbetaling van de studiefinanciering gelden exact dezelfde regels voor statushouders en Nederlandse studenten.

Indien participatie op de arbeidsmarkt nog niet mogelijk is, dan hebben statushouders recht op een inkomensvoorziening zoals de GVA (Gemeentelijk VersnellingsArrangement) of de bijstand. Ook hier gelden dezelfde rechten en plichten voor statushouders als voor reguliere bijstandsgerechtigden.